

Остиславівна	072-183-1
ривна	072-19зск-1

Додаток
до
Зиски

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

**Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет**

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студента Олександрової Олександри Олександрівни
(ПІБ)
академічної групи 072-18-1 (денна форма навчання)
(шифр)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»
на тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «АГРОТАЄРС»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Цуркан І.М.	80	добре	<i>Цуркан</i>
Рецензент	Сорокін Д.Р.		відмінно	<i>Сорокін</i>
Нормоконтролер	Федорова О.Г.	80	добре	<i>Федорова</i>

Дніпро
2022

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів
(повна назва)
О.В.Єрмошкіна
(прізвище, ініціали)
«   »   2022 року

ЗАВДАННЯ

**на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

студенту Олександровій Олександрі Олександрівні академічної групи **072-18-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**
(код і назва спеціальності)

**На тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства
(на прикладі ТОВ «АГРОТАЄРС»)»**

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **12.05.2022р. №254-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	03.05.2022-08.05.2022
Розділ 1	Теоретичні засади фінансового планування та прогнозування на підприємстві	09.05.2022-18.05.2022
Розділ 2	Аналіз показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «АГРОТАЄРС»	19.05.2022-26.05.2022
Розділ 3	Планування фінансових показників діяльності ТОВ «АГРОТАЄРС»	27.05.2022-05.06.2022
ВИСНОВКИ		06.06.2022-08.06.2022
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	09.06.2022-12.06.2022

Завдання видано

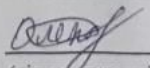

(підпис керівника)

І.М.Пуркан
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **02.05.2022 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **13.06.2022 р.**

Завдання прийнято до виконання

(підпис студента)

О.О. Олександрова
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Олександрова О.О. Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «АГРОТАЄРС»).

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування». - Національний технічний університет "Дніпровська політехніка". - м. Дніпро, 2022.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес планування показників діяльності підприємства, які мають вплив на ефективність функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти планування показників діяльності підприємств.

Метою дипломної роботи є визначення та обґрунтування найкращого методу планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

У вступі обґрунтована актуальність обраної теми, поставлено мету та задачі дипломної роботи. У першому розділі досліджено методичні підходи до аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, методів планування та прогнозування показників підприємств.

У другому розділі виконано аналіз показників фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «АГРОТАЄРС».

У третьому розділі дипломної роботи визначено найкращий метод планування показників діяльності для досліджуємого підприємства.

Рекомендації щодо найкращого з розглянутих варіантів планування можуть бути застосовані у подальшій діяльності ТОВ «АГРОТАЄРС».

ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ, БАЛАНС, ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ, ПЛАНУВАННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ, МЕТОД КОВЗНИХ СЕРЕДНІХ, МЕТОД ХОЛЬТА

ABSTRACT

Oleksandrova O.O. Planning the indicators of financial and economic activity of an enterprise (in terms of “AGROTAYERS” LLC)

Qualification work of the bachelor in speciality 072 – “Finance, Banking and Insurance”. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2022.

The object of study in the thesis work is the process of indicators planning of the company which have an impact on the efficiency of the operation of the enterprise in modern economic conditions.

The subject of the study is theoretical, methodological and practical aspects of planning of indicators of the enterprise.

The purpose of the thesis is to define and find the best method of planning the indicators of financial and economic activity of the enterprise.

The introduction substantiates the relevance of the chosen topic, sets the goal and objectives of the thesis. In the first section the methodical approaches to the analysis of financial and economic activity of the enterprise, methods of planning and forecasting of indicators of enterprises are researched.

In the second section the analysis of indicators of financial and economic activity of the company AGROTAYERS ltd is described.

In the third section of the thesis the best method of indicators planning for the investigated enterprise is identified.

Recommendations on the best of the considered planning options can be applied in the further activities of AGROTAYERS ltd.

FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY, CLASSIFICATION, BALANCE, FINANCIAL INDICATORS, PLANNING, FORECASTING, MOVING AVERAGE METHOD, HOLT METHOD

ЗМІСТ

	Стр
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	10
1.1. Фінансово-господарська діяльність підприємства і прибуток як основний її фінансовий результат	10
1.2. Узагальнення існуючих методик аналізу фінансового стану підприємства.....	20
1.3. Використання фінансового планування при управлінні малим підприємством в умовах невизначеності.....	30
Висновки до розділу 1.....	37
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АГРОТАЄРС».....	39
2.1. Коротка характеристика ТОВ «Агротаєрс».....	39
2.2. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів ТОВ «Агротаєрс»	40
2.3. Аналіз активів ТОВ «Агротаєрс».....	44
2.4. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості ТОВ «Агротаєрс».....	46
2.5. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «Агротаєрс».....	55
Висновки до розділу 2.....	61
РОЗДІЛ 3. ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АГРОТАЄРС».....	63
3.1. Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ «Агротаєрс» за алгоритмічними методами.....	63
3.1.1. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом ковзної середньої.....	64
3.1.2. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства адаптивним методом Хольта.....	70

3.2. Вибір найкращого методу прогнозування показників діяльності підприємства ТОВ «Агротаєрс».....	78
3.3. Основні шляхи покращення діяльності ТОВ «Агротаєрс».....	82
Висновки до розділу 3.....	89
ВИСНОВКИ.....	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	93
ДОДАТОК А.....	99

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансове планування є визначною складовою процесу управління діяльністю та розвитком вітчизняних суб'єктів господарювання. У процесі його здійснення окреслюють головні цілі та завдання існуючого бізнесу або передбачують чіткі орієнтири для новостворених фірм, розробляється план для їх здобування в сучасних ринкових умовах господарювання значення фінансового планування часто недооцінюють. Досвід багатьох суб'єктів господарювання розвинених країн показує, що за сучасного ринку та жорсткої конкуренції на ньому, фінансове планування є однією з найважливіших умов їхньої успішної діяльності. Це зумовлює необхідність проведення наукового дослідження проблематики фінансового планування в діяльності суб'єктів господарювання України.

Водночас, особливого значення набуває підвищення ефективності фінансового планування підприємств в умовах військового стану в якому знаходиться України, коли підприємства працюють в умовах невизначеності.

Теоретичні та практичні аспекти аналізу і прогнозування фінансового стану та фінансових показників підприємства глибоко досліджені у працях вітчизняних вчених: Білик М.Д., Бланка І.О., Буряка Л.Д., Василика О.Д., Даниленко А.І., Загородніого А.Г., Зятковського І.В., Костирко Л.А., Нестор О.Ю., Сенчагова В.К., Огородник С.Я., Опаріна В.М, Павлюк К.В., Поддєрьогіна А.М., Романенко О.Р., Федосова В.М. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є визначення та обґрунтування найкращого методу планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи поставлені та вирішені такі задачі:

- узагальнено існуючі методики аналізу фінансового стану підприємства;
- розкрито доцільність використання фінансового планування та прогнозування на підприємстві в умовах невизначеності;

- проаналізовано фінансовий стан підприємства;
- визначено найкращий метод планування показників діяльності підприємства;
- розраховано прогностні показники валового прибутку;

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес планування показників діяльності підприємства, які мають вплив на ефективність функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти планування показників діяльності підприємств.

Методи дослідження. Для розв'язання завдань, поставлених у дослідженні, використовувалися такі загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання: діалектичного пізнання (при дослідженні особливостей фінансового планування і прогнозування підприємств), фінансового аналізу (в процесі аналізу фінансової звітності ТОВ «Агротаєрс»), теоретичного узагальнення і системного аналізу (при систематизації методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємств), метод прогностної екстраполяції (для прогнозування фінансових показників діяльності підприємства), графічний і табличний (під час наочного подання результатів проведеного дослідження та встановлення зв'язку між ними).

Інформаційна база. Теоретичну і методичну основу дослідження склали загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо аналізу та планування фінансово-господарської діяльності підприємства підприємств, чинні законодавчі та нормативні акти України та звітні дані досліджуємого підприємства.

Обробка інформації, побудова графіків, діаграм здійснювалась за допомогою ПЕОМ з використанням апарату математичних і статистичних функцій прикладного пакету MS Excel.

Прикладна цінність. Пропозиції кваліфікаційної роботи щодо планування показників діяльності ТОВ «Агротаєрс» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення бакалаврської дипломної роботи, її теоретичні та практичні висновки і рекомендації доповідались і обговорювались на студентській науково-технічній онлайн конференції «Тиждень студентської науки – 2022» (Дніпро, 16-20 травня 2022 року).

Особистий внесок. Теоретичні положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист одержано автором самостійно на підставі критичного аналізу літературних джерел, даних фінансової звітності підприємства.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і одного додатку. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 98 сторінок комп'ютерного тексту; робота включає 19 таблиці, 18 рисунків, 1 додаток. Список використаних джерел містить 58 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Фінансово-господарська діяльність підприємства і прибуток як основний її фінансовий результат

Основним власним джерелом формування фінансових ресурсів підприємства є прибуток, який створює умови для безперервного процесу його діяльності, і тому він є основною ціллю яку прагнуть досягати підприємства.

Отримання позитивного фінансового результату діяльності сприятиме зміцненню фінансової стійкості та інвестиційної привабливості підприємства.

На теперішній час на перший план виходить спрямування зусиль підприємства щодо ефективного управління процесами отримання, розподілу та використання прибутку. Для цього необхідно чітко уявляти яким чином відбувається формування чистого прибутку малого підприємства. Послідовне визначення структурних елементів формування прибутку дозволило би визначати фактори впливу на його величину.

Теоретичним та практичним аспектам формування фінансових результатів суб'єктів господарювання та підвищення їх ефективності у вітчизняній літературі присвячено багато праць таких науковців, як П.П. Борщевський, Ф.Ф. Бутинець, Г.Г. Кірейцев, Н.П. Курдіяшко, Л.А. Лахтіонова, Є.В. Мних, Л.В. Нападовська, О.В. Петраковська, В.К. Савчук, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко та ін. Крім того, слід відмітити, що питання формування фінансових результатів відображаються також у законодавчих та нормативних актах, зокрема, у П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» [1] містить основні вимоги щодо розрахунку фінансових результатів підприємства.

Методичні засади формування, оцінки та визнання у бухгалтерському обліку інформації про доходи, витрати й фінансові результати діяльності, а також порядок їх розкриття у фінансовій звітності визначають Податковий

кодекс України, П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», норми яких поширюються на підприємства (організації) та інших юридичних осіб незалежно від форм власності (крім бюджетних і банківських установ).

Необхідність правильного розуміння економічної суті фінансових результатів цілком закономірна у зв'язку з тим, що вони є однією із найбільш важливих економічних категорій, без вивчення якої неможливо визначити науковий підхід щодо вирішення питань підвищення ефективності господарювання малого підприємства за різними напрямками проведення його діяльності, а саме виробничої, маркетингової, фінансової та інших, посилення матеріальної зацікавленості і відповідальності працівників у досягненні високих кінцевих результатів при мінімальних витратах.

Розуміння терміну «фінансові результати» і досі викликає дискусії серед економістів та бухгалтерів. На думку Ф.Ф. Бутинця, прибуток або збиток організації – це співставлення доходів та витрат підприємства, що відображаються у звіті [2, с. 325]. Під фінансовими результатами А.Г. Загородній розуміє різницю між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час [3, с. 110].

О.В. Петраковською доведено, що фінансові результати діяльності – це прибуток чи збиток, що утворюється як різниця між доходами і витратами, і призводить до збільшення чи зменшення капіталу в результаті фінансово-господарської діяльності [4, с. 20].

М.С. Чебанова у своїх дослідженнях акцентує увагу на прибутку або збитку, одержаному від діяльності підприємства взагалі [5, с. 98].

Отже, узагальнюючи всі розглянуті визначення, можна під фінансовим результатом розуміти абсолютні показники - прибуток або збиток, які отримуються в наслідок різниці між доходами від певних видів діяльності та відповідних витрат, що були пов'язані з цими видами діяльності.

В більшості випадків, прибуток утворюється в результаті продажу готової продукції виробничими підприємствами або надання ними послуг. Внаслідок перевищення доходів над витратами, що були на підприємстві в звітному періоді утворюється прибуток. В іншому випадку підприємство отримує від'ємний фінансовий результат – збиток.

Серед показників, що застосовуються при оцінці результатів діяльності малого підприємства, найважливішим є прибуток.

Серед чинників, що впливають на формування прибутку, який є фінансовим результатом діяльності можна виділити наступні: порядок розрахунку фінансового результату, методика розрахунку собівартості продукції, видів витрат.

На теперішній час нормативно-правова база визначена Українським законодавством має вагоме значення при розрахунку фінансових результатів малого підприємства, тому що саме вона регулює методичні підходи до визначення фінансових результатів.

Недолік, який притаманний національному стандарту бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» це відсутність чіткого визначення терміну «фінансові результати». Але він розглядає основні його складові – доходи та витрати. Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (окрім зростання власного капіталу шляхом внесків власників), а витрати – зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) [6].

Всі підприємства на Україні складають фінансові звіти за даними бухгалтерського обліку. Звітність малих підприємств включає дві форми: «Баланс» (форма № 1-м) та «Звіт про фінансові результати» (форма № 2-м), заповнення яких відбувається згідно П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Скорочення кількості статей балансу шляхом їхнього укрупнення при збереженні нумерації рядків звітності та особливість розрахунку показників «Звіту про фінансові результати» є головними відмінностями звітності малого підприємства. Ці відмінності пов'язані зі застосуванням спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку малими підприємствами.

Слід правильно відокремлювати доходи і витрати підприємства, які матимуть безпосередній вплив на величину фінансового результату в кінці періоду.

Дохід – одна з основних форм накопичення фінансових ресурсів у вигляді грошових коштів. Вірогідний облік доходів є однією з найважливіших ділянок аналітичних дій. Саме їх ефективне співвідношення визначає життєздатність підприємства, виявляє резерви підвищення ефективності виробництва, сприяє оцінці економічного стану діяльності та перспектив подальшого її розвитку [7].

Доходи малих підприємств згідно фінансового звіту форми № 2- поділяються лише три групи: чистий дохід від реалізації продукції, інші операційні доходи, інші доходи (рис.1.1).

Доходи за своєю структурою «Звіту про фінансові результати» (форма № 2-м), не однакові зі структурою доходів такого ж звіту форми №2 для великих підприємств. Відсутнє чітке розділення діяльності малого підприємства на звичайну і надзвичайну, оскільки доходи від надзвичайних подій не представлені окремою статтею, а включені до складу інших доходів. Такий підхід орієнтовано на вимоги МСБО 1 «Подання фінансових звітів». Порядок відображення доходів операційної діяльності малого підприємства не містить значних відмінностей від загальноприйнятого. Такі доходи представлені статтями «Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції», що фактично відображає суму доходу від основної діяльності та «Інші операційні доходи».

Також у фінансовому звіті малого підприємства не розкриваються детально фінансові та інвестиційні доходи. Вони показуються у звіті загальною сумою та включають в себе також доходи від надзвичайних подій в рядку «Інші доходи».

Рис. 1.1. Класифікація доходів суб'єкта малого підприємництва

Таким чином, можна констатувати, що «Звіт про фінансові результати» (форма № 2-м) достатньо розкриває інформацію про доходи малого підприємства від операційної діяльності. Але, зважаючи на вимоги п. 25 П(С)БО 15 «Дохід» [8], малому підприємству необхідно розкривати інформацію про доходи за класифікаційними групами у примітках до фінансової звітності [9].

Не менш значущою складовою фінансового результату є витрати. Витрати у фінансовому звіті малого підприємства відображено наступними показниками: собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні витрати, інші витрати (рис. 1.2).

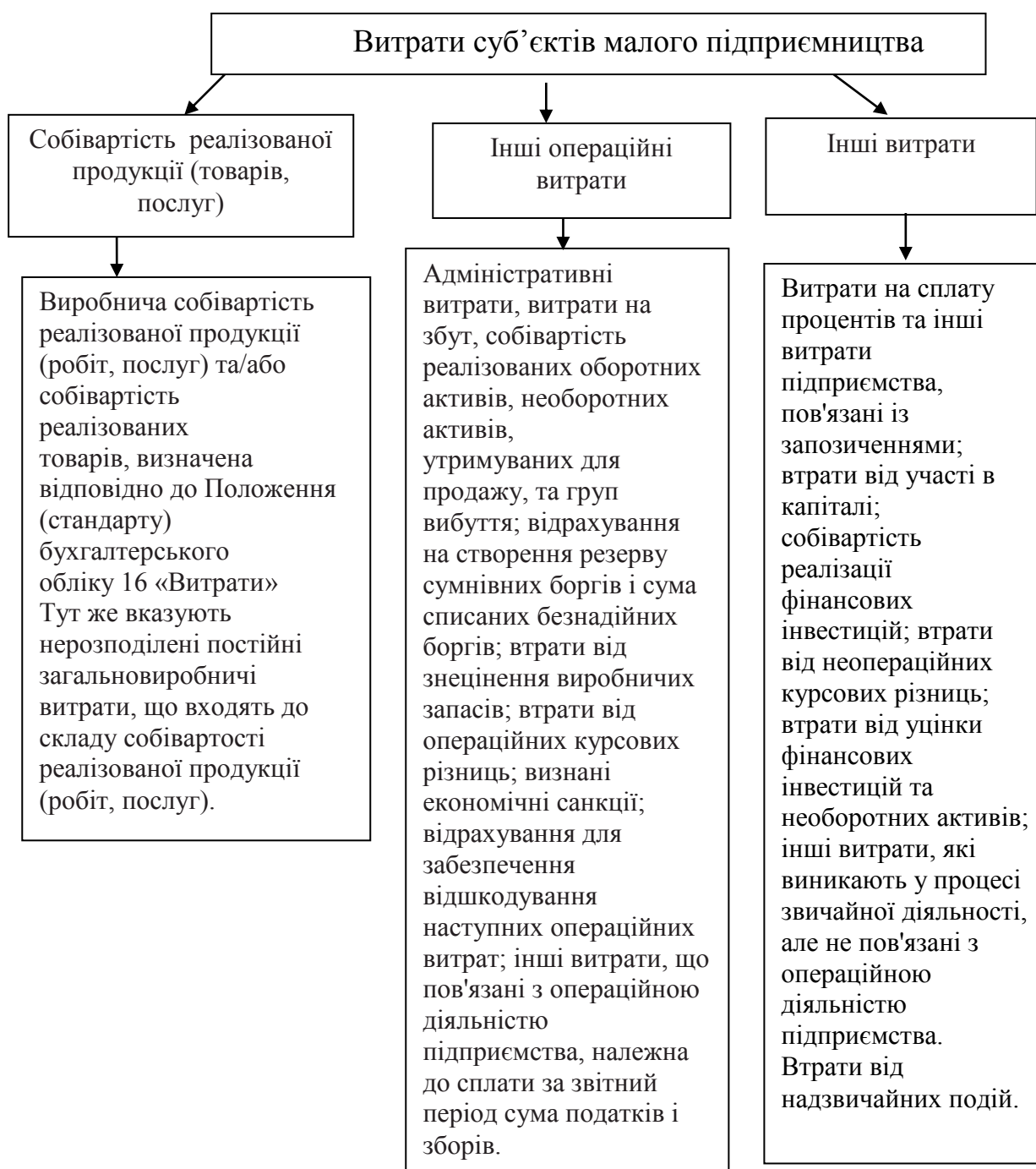

Рис. 1.2. Класифікація витрат суб'єкта малого підприємництва

Щоб підприємство могло раціонально витратити фінансові ресурси в вигляді витрат та аналізувати на які цілі були потрачені фінансові ресурси необхідно вести облік цих витрат за різними класифікаційними ознаками. Ведучи облік витрат за елементами можна проаналізувати які саме ресурси було витрачено.

Структура витрат на малому підприємстві залежить від технологічного процесу, рівня оплати праці робітників, якості матеріалів та сировини з якої виробляється продукція. Таким чином, аналіз та структуризація витрат надає чітку інформацію для планування подальшої діяльності підприємства.

Окремою статтею в звіті виділено показник «Податок на прибуток», який зменшує фінансовий результат до оподаткування. Також немає чіткого розподілу «Звіті про фінансові результати» (форма № 2-м) щодо інформації про витрати від звичайної діяльності та надзвичайних подій. До складу інших операційних витрат включені адміністративні, збутові витрати, що унеможлиблює визначення в даному звіті результату від основної діяльності. До складу інших витрат відносяться фінансові, інвестиційні витрати та втрати від надзвичайних подій. Тобто «Звіт про фінансові результати» (форма № 2-м) має найвищу інформативність про суми витрат, отриманих суб'єктом господарювання від операційної діяльності. Необхідно проводити розкриття більш докладної інформації про витрати у примітках до фінансової звітності згідно з п. 32 П(С)БО 16 «Витрати» [9].

Інформація про витрати за економічними елементами не розкривається у «Звіті про фінансові результати» (форма № 2-м). Для обрахунку фінансового результату діяльності підприємства за звітний період необхідно порівняти доходи звітного періоду і витрати, понесені для одержання цих доходів. Спрощена форма № 2-м «Звіту про фінансові результати» передбачає такі показники фінансових результатів: чистий дохід від реалізації продукції, фінансовий результат до оподаткування та чистий прибуток (збиток).

Для достовірного відображення обліку фінансових результатів підприємства суб'єкта малого бізнесу буде доцільно використовувати схему послідовного обрахунку фінансового результату (рис. 1.3).

У формі 2-м чистий прибуток (збиток) визначається як різниця між фінансовим результатом до оподаткування та податком на прибуток. Надалі фінансовий результат до оподаткування визначається як різниця між чистими доходами та витратами.

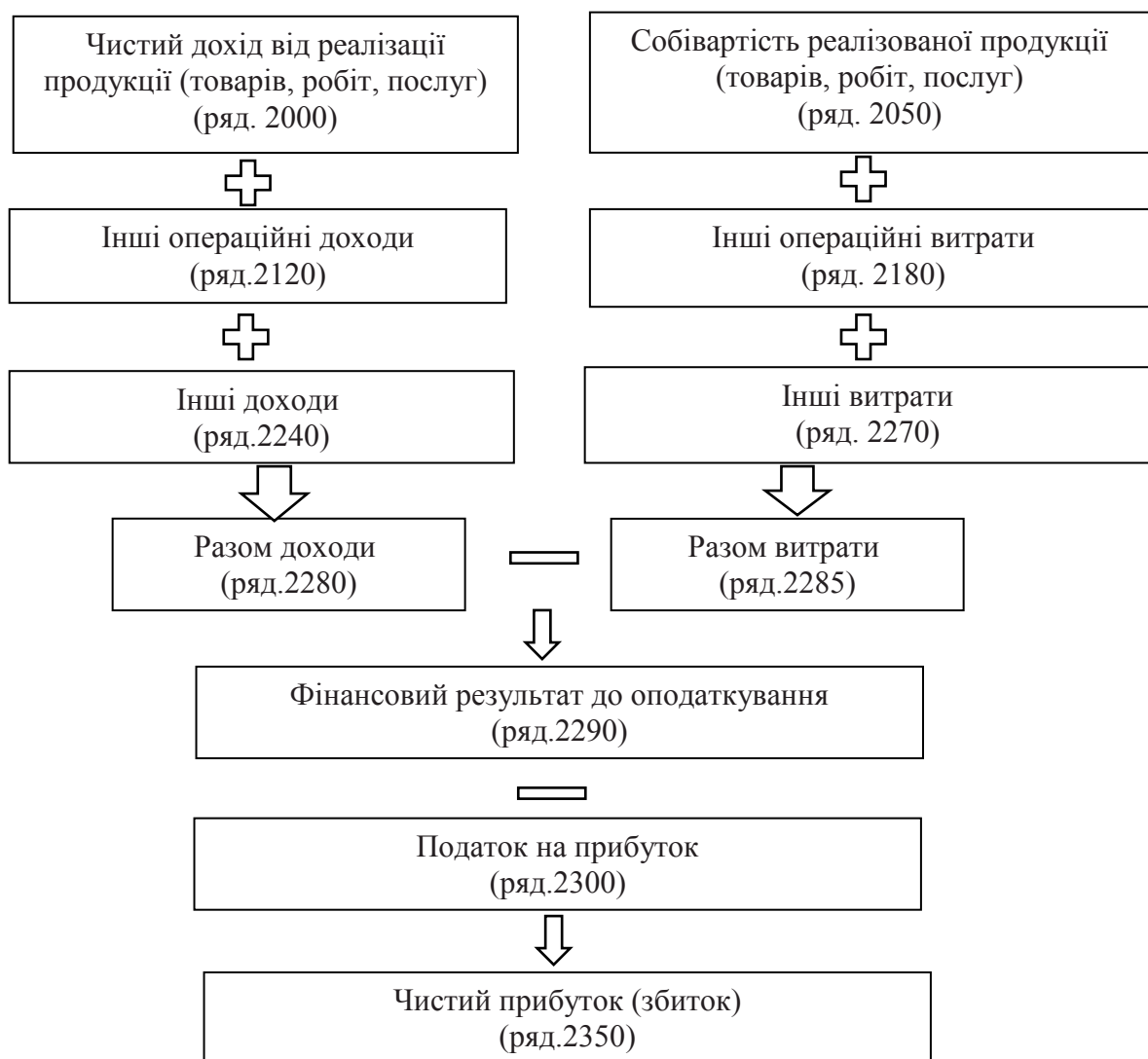

Рис. 1.3. Схема формування фінансового результату відповідно до форми №2-м «Звіт про фінансові результати»

На підставі форми № 2-м також можливо розрахувати додаткові показники, які дадуть змогу більш розгорнуто провести аналіз ефективності результатів діяльності:

1. Валовий прибуток або збиток – який визначається шляхом різниці між чистим доходом від реалізації продукції та собівартістю реалізованої продукції.
2. Результати від іншої операційної діяльності також представляє собою різниця між іншими операційними доходами та іншими операційними витратами.

3. Результати від операційної діяльності – різниця між сумою чистого доходу від реалізації продукції і іншими операційними доходами та сумою собівартості реалізованої продукції і іншими операційними витратами.

4. Результати від іншої діяльності в вигляді прибутку або збитку є різницею між іншими доходами та іншими витратами.

Перший та третій показники за сутністю відповідають однойменним показникам форми № 2 «Звіт про фінансові результати». Другий показник характеризує ефективність іншої операційної діяльності з урахуванням впливу адміністративних та збутових витрат. Четвертий показник характеризує ефективність діяльності підприємства, відмінної від операційної [9].

Мале підприємство що знаходиться на загальній системі оподаткування для висвітлення сплаченого податку на прибуток до бюджету заповнює рядок 2300 «Податок на прибуток». Але для малих підприємств, які застосовують спрощену систему оподаткування законом, не передбачено окремого рядку із зазначенням конкретного виду податку, наприклад єдиного податку. В таких випадках сума сплачених податків відображається в складі інших операційних витрат, при цьому показник рядку 2300 не бере участі у розрахунку прибутку звітного періоду. Характеризуючи фінансові результати господарської діяльності малого підприємства, прибуток є показником, що найповніше відображає ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Якщо в стандартній формі «Звіту про фінансові результати», виокремлюється чотири види прибутку (валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності, прибуток до оподаткування, чистий прибуток), то у скороченій формі 2-м визначається тільки чистий прибуток як різниця між загальною величиною доходів і загальною сумою витрат [10, с. 146]. З наведеної моделі видно, що прибуток підприємства залежить від співвідношення таких показчик підприємства як обсягів реалізації продукції та обсягів її виробництва.

Засновники підприємств на власний розсуд вирішують порядок використання прибутку. На рис. 1.4 зображена структурно-логічна модель управління доходами, витратами і фінансовими результатами малого підприємства [11].

Рис. 1.4. Процес управління фінансовими результатами малого підприємства

Підприємства здебільшого прибуток, що підлягає розподілу, спрямовують на економічний розвиток (фінансування капітальних вкладень та інновацій, поповнення власних оборотних коштів, поповнення резервного капіталу) та

соціальні потреби (підготовка і перепідготовка кадрів, матеріальне заохочення, розвиток і утримання соціальної інфраструктури). На збитковість малого підприємства впливають ті самі фактори, які визначають його прибутковість.

В залежності від цілей, які необхідно досягти в плановому періоді, будуть різні варіанти щодо управління фінансовими результатами, а саме якщо підприємство планує: збільшення обсягу продажів, розширення частки ринку на якому працює, максимізувати прибуток, то метою формування фінансових результатів буде збільшення темпів їх росту. Якщо підприємство планує дотримуватися мінімально стабільного рівня рентабельності, то управління фінансовими результатами зводиться до підтримки їх на такому рівні, що забезпечить поточну платоспроможність.

1.2. Узагальнення існуючих методик аналізу фінансового стану підприємства

Сучасні умови господарювання призвели до усвідомлення чіткої залежності фінансового стану, як підприємств так і фінансових установ, від ефективності управління їхньою фінансово-господарською діяльністю. Внаслідок цього помітно зростає залежність дієвості оперативних управлінських рішень, які приймаються керівниками, від якості фінансово-аналітичних розрахунків. Також оцінка фінансових результатів діяльності підприємств є ключовим елементом у системі управління і обґрунтування господарських рішень.

Першорядна роль у вирішенні питань щодо максимально ефективного використання трудових, фінансових, матеріальних, інформаційних ресурсів та пошуку існуючих резервів, що дозволять покращити використання усіх видів ресурсів підприємств, належить економічному контролю, одним із елементів якого є своєчасний аналіз фінансового стану. Оперативний контроль за виконанням планових показників підприємства, за дотриманням кошторисів витрат дозволяє виявляти резерви зниження собівартості продукції у частині

матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, обґрунтовувати шляхи максимізації доходів та мінімізації витрат. Це в свою чергу може досить сильно покращувати результати усіх видів діяльності підприємства.

Також результати аналізу фінансового стану становлять інтерес для зовнішніх сторін з якими підприємство має стосунки в процесі своєї діяльності, а саме інвесторів, кредиторів, постачальників матеріально-технічних ресурсів, державних органів управління.

При виборі альтернативних варіантів дій спрямованих на покращення використання ресурсної бази або інших напрямків підвищення ефективності роботи підприємства, аналіз фінансового стану посідає чільне місце серед різноманітніших методів економічного управління підприємством. Тому актуальним є узагальнення існуючих підходів до його аналізу та оцінки. Адже саме на результатах його аналізу і буде базуватися прийняття рішень по покращенню ефективності діяльності підприємства [12].

У працях вітчизняних та зарубіжних економістів досліджене широке коло питань, пов'язаних з аналізом фінансового стану підприємства, його оцінкою та управлінням. Методичні основи кількісного виміру та оцінки фінансового стану підприємства і трактування його сутності зафіксовано в нормативних актах відповідних міністерств.

Дослідженням питань, пов'язаних із методикою засад оцінки фінансового стану останнім часом присвячені праці таких вітчизняних науковців, зокрема М.Ю. Аверіної [13], І.З. Адамової [14], М.П. Денисенко [15], І.В. Гужавіної [16], О.О. Гуменюк [17], Н.О. Коломійця [18], К.П. Левашової [19], О. А. Сарапіної [12], О.О. Яцух [20] та інших. Затребуваність фінансового аналізу в управлінні суб'єктів господарювання підштовхнула науковців та фінансових аналітиків на підприємствах до розробки великої кількості методичних матеріалів, програмних продуктів, що описують різні методики фінансового аналізу. Тобто на теперішній час відсутня єдина методика оцінки фінансового стану, що ускладнює здійснення його оцінки через значне різноманіття показників цієї оцінки.

Для обґрунтування мети аналізу фінансового стану підприємства, системи показників і методів, що застосовуються в процесі здійснення аналітичних процедур, нами було проведено теоретичний огляд праць вчених щодо існуючих методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємств.

Результати огляду дозволяють стверджувати, що:

- не має однастайності думок науковців щодо напрямів, мети та завдань аналізу фінансового стану підприємства;
- як показники для оцінки фінансового стану пропонується велика кількість коефіцієнтів, які характеризують фінансову стійкість, ділову активність і рентабельність підприємства, що додає труднощі до аналітичної роботи та потребує чіткого розмежування відносно потреб оцінки наявності й ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- розкриття сутності аналітичних процедур часто здійснюється на підставі лише теоретичних положень і не враховує особливості галузевої спеціалізації та розмірів підприємств.

Метою аналізу фінансового стану підприємства, на наш погляд, має бути дослідження та оцінка стану, динаміки показників, якими характеризується фінансові параметри діяльності підприємства, що дозволить здійснювати розробку обґрунтованих управлінських рішень не лише для забезпечення прогнозованого рівня прибутковості, але і зростання вартості підприємства.

Аналізувати фінансовий стан можливо різними методами, прийомами та методиками. Це дає можливість надати критичну оцінку результатам діяльності підприємства як у статичі за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів.

Основні задачі аналізу фінансового стану підприємства наведені на рис. 1.5 [12].

Робить оцінку діяльності можна за двома підходами. Застосовуючи перший підхід оцінка робиться на базі одного синтетичного показнику. При чому його кінцеве значення для підприємства прагне набути або максимального значення або мінімального щоб забезпечити прийняття оптимального рішення. Наприклад, цими показниками можуть бути обсяг виручки або собівартість

Рис. 1.5. Завдання аналізу фінансового стану

виготовленої чи реалізованої продукції.

Надати оцінку щодо різних аспектів діяльності та виявити слабкі місця в ній можливо застосовуючи коефіцієнтний метод, який базується на розрахунку системи коефіцієнтів. Основними його недоліками є відсутність або недостатнє обґрунтування граничних значень більшості показників, недостатня інтерпретація термінології та показників, прийнятих у зарубіжних фірмах до українських реалій, аналізування лише вузького напрямку діяльності підприємства.

Якщо аналіз здійснюється за системою показників то йде мова про другий підхід до оцінки результатів роботи підприємств. За ним можна всебічно проаналізувати стан і розвиток діяльності підприємства. Багатокритеріальний підхід комплексно оцінюючи діяльність надає інформацію також про рівень ефективної роботи та дозволяє окреслити напрями щодо збільшення ефективності виробництва і стратегічного розвитку підприємства [12].

Проведене дослідження показало, що аналіз фінансового стану здійснюється на завершальній стадії аналізу фінансово-господарської діяльності.

В українській науковій літературі часто пропонується використання наступних прийомів в аналізі: горизонтального, вертикального, факторного, порівняльного та коефіцієнтного аналізів. При цьому аналіз проводиться як за абсолютними, так і за відносними показниками [15].

Основні прийоми аналізу фінансового стану зведено в таблицю 1.1 [12, 20].

Таблиця 1.1.

Основні прийоми здійснення аналізу фінансового стану підприємства

Прийоми	Ознаки
Горизонтальний (часовий) аналіз	Порівняння кожної позиції з попереднім періодом
Вертикальний (структурний) аналіз	Визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат
Трендовий аналіз	Порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогностичний аналіз фінансового стану)
Аналіз відносних показників (фінансових коефіцієнтів)	Розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників
Порівняльний аналіз	Внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньо галузевими та середніми показниками
Факторний аналіз	Визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження. При цьому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли результативний показник розділяють на окремі складові, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник

Найбільш розповсюдженим з наведених прийомів є аналіз фінансового стану з використанням фінансових коефіцієнтів, оскільки вони дають високу точність результату за умови їх правильної інтерпретації.

Відомо понад 200 відносних аналітичних показників, які можна розраховувати на основі фінансової звітності. Користь кожного конкретного коефіцієнта суворо визначена метою аналізу. Тому при виборі показників, що будуть розраховуватися, в першу чергу необхідно керуватися завданнями і цілями, які потрібно вирішити за допомогою такої оцінки.

Зазначимо, що самі по собі фінансові коефіцієнти несуть не дуже багато інформації і їх дуже важко інтерпретувати. Крім того, деякі з показників доцільно аналізувати в комплексі з декількома іншими, щоб встановити реальну картину. Тому для одержання на їх основі висновків про фінансовий стан підприємства необхідно зіставити аналітичні показники із нормативними значеннями чи середніми показниками (по галузі, регіону, найкращим підприємствам тощо) [20].

Оцінку фінансового стану можна провести на основі використання п'яти груп коефіцієнтів (рис.1.6).

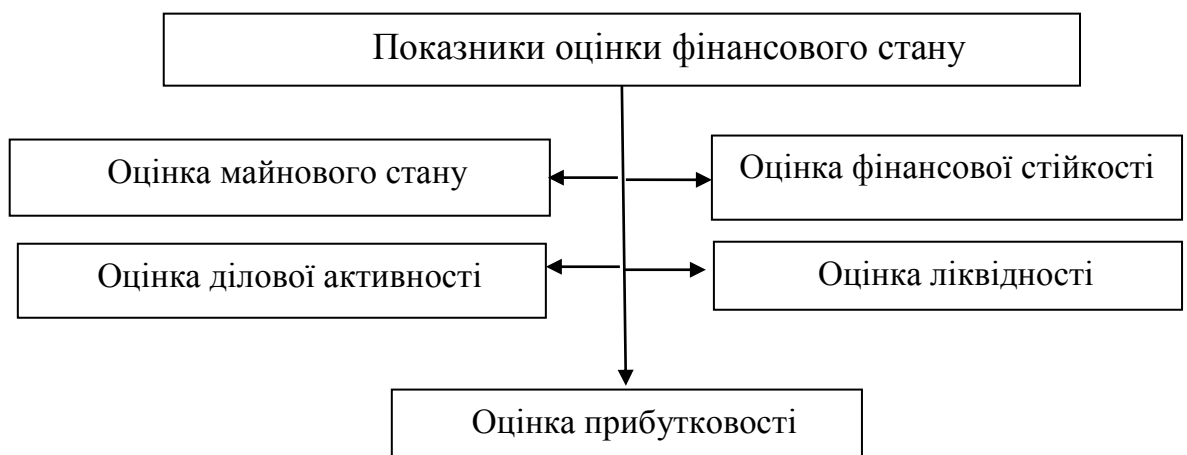

Рис. 1.6. Групи показників оцінки фінансового стану підприємства

Майновий стан – це одна з характеристик фінансового стану підприємства, за допомогою якої оцінюється склад, структура та динаміка майна і джерел формування капіталу. Аналіз майнового стану може

проводитися на основі використання форми 1 «Баланс» як без зміни (об'єднання) статей, так і шляхом побудови скороченого аналітичного балансу. Останній утворюється об'єднанням в окремі групи однорідних за економічним змістом статей балансу і доповненням його відповідними показниками, що характеризують зміни у майновому стані підприємства (на основі використання прийомів горизонтального і вертикального аналізу) [20].

Інвесторам цікаво наскільки вигідно вкладати кошти в підприємство, а не лише знати структуру активів та джерела погашення зобов'язань. Тому доцільно розраховувати показники, які нададуть інформацію про ефективність використання майна: індекс постійного активу, коефіцієнт зносу, коефіцієнт реальної вартості майна, коефіцієнт оборотності, коефіцієнт закріплення оборотних коштів, капіталовіддача, капіталомісткість. За результатами розрахунків буде відомо частку основних засобів та необоротних активів у джерелах власних коштів, рівень фінансування основних засобів за рахунок амортизаційних відрахувань, рівень виробничого потенціалу підприємства, забезпеченість виробничого процесу засобами виробництва, використання основних засобів та інших активів підприємства [12].

Фінансова стійкість в першу чергу характеризує ступінь фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування і свідчить про його плато- і кредитоспроможність.

Оцінюючи фінансову стійкість підприємства, слід враховувати наступне:

- власники підприємства віддають перевагу допустимому зростанню частки позикових коштів;
- кредитори – навпаки частіш за все співпрацюють із суб'єктами господарювання з високою часткою власного капіталу.

Аналізуючи фінансову стійкість необхідно розрахувати комплекс відносних показників.

Серед найбільш значущих показників фінансової стійкості вважається коефіцієнт автономії, який показує частку власного капіталу підприємства у загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність. Чим вищим є значення

цього показника, тим вищим є рівень фінансової стійкості підприємства і тим воно є більш незалежним від зовнішніх джерел фінансування. Мінімальне (нормативне) значення цього коефіцієнта 0,5.

Проте ураховуючи перспективи подальшого розвитку бізнесу власники можуть віддати перевагу допустимому зростанню частки позикових коштів, адже це дозволить отримати більший прибуток на одиницю власних фінансових ресурсів.

Істотне значення також має коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, який є індикатором здатності підприємства фінансувати оборотні активи за рахунок власних фінансових ресурсів. Високе значення свідчить про фінансову стійкість підприємства і здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування.

Для оцінювання ступеня ліквідності підприємства використовують різні відносні показники ліквідності, що різняться набором ліквідних засобів, які використовують для покриття короткотермінових зобов'язань.

Залежно від того, які види оборотних активів приймаються у розрахунок, виокремлюють різні показники ліквідності. Найчастіше при оцінці ліквідності використовують коефіцієнт абсолютної, швидкої та загальної ліквідності (коефіцієнт покриття).

Основною проблемою багатьох підприємств є занижений рівень показника абсолютної ліквідності, що є наслідком відсутності наявних грошових коштів.

Однак, в цілому коефіцієнт покриття у більшості суб'єктів господарювання є вищим за нормативне значення, тобто підприємства мають достатньо оборотних активів для покриття поточних зобов'язань, але у структурі цих активів переважають запаси, які вважаються найменш ліквідними з оборотних активів.

Прибутковість підприємства безпосередньо пов'язана з отриманням прибутку та показує ефективність діяльності підприємств різних форм господарювання. Однак її не можна ототожнювати з абсолютною сумою

отриманого прибутку, оскільки прибутковість – це відносний показник, що вимірюється в коефіцієнтах або відсотках.

Перевагою показників прибутковості порівняно з показниками прибутку є більш широкі можливості порівняння. Позитивним для підприємства є зростання цих показників, що надасть можливості подальшого його успішного розвитку.

Ділова активність характеризує усю сукупність зусиль підприємства щодо просування на ринках продукції, праці, капіталу.

Оцінку ділової активності здійснюють за двома напрямками:

- 1) ступінь виконання плану за основними показниками, забезпечення заданих темпів їх зростання;
- 2) рівень ефективності використання ресурсів підприємства.

Найбільш істотно відбивають рівень ділової активності підприємства показники оборотності, що показують скільки отримано чистої виручки на одиницю фінансових ресурсів або активів. Нормативних значень для показників ділової активності не встановлено. Загально прийнятим є постулат: чим меншими є строки обертання окремих видів активів, тим швидше вивільняються кошти і розширюються можливості підприємства щодо їх подальшого використання.

Стосовно строків погашення дебіторської та кредиторської заборгованості слід відзначити, що при відсутності нормативних значень бажано, щоб ці періоди приблизно дорівнювали одне одному, що свідчитиме про рівновагу у формуванні грошових потоків підприємства [20].

На теперішній час не існує універсальної методики оцінювання фінансового стану підприємства, яка б враховувала постійно змінюваний склад оцінювальних параметрів, який змінюється відповідно до умов розвитку внутрішнього та зовнішнього економічного середовища, а також розмірність, специфіку підприємства конкретної галузі й умов його функціонування. Тому для вирішення таких моментів необхідно впроваджувати сучасні технології, які дають можливість підвищити ефективність фінансового аналізу з

використанням єдиного підходу до оцінювання на базі автоматизованих засобів опрацювання економічної інформації.

В практичній діяльності доцільно користуватися наступними методами оцінки фінансового стану підприємства [12]:

1. Комплексний метод оцінки аналізує і згруповує показники за двома напрямками: стійкого фінансового стану й незадовільного. Цей метод дозволяє відокремлювати проблемні напрямки в діяльності підприємства та виявляти причини. Метод є достатньо трудомістким та не завжди дає можливість зробити висновки щодо фінансового стану підприємства, оскільки йому притаманні усі недоліки й коефіцієнтного методу.

2. Інтегральний метод розглядає оцінку фінансового стану підприємства на основі єдиного інтегрального показника за різними напрямками: рівнів платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів.

3. Беззбитковий метод передбачає оцінку фінансового стану підприємства враховуючи величину впливу операційного важеля та показник запасу фінансової стійкості. Але він також не дає повної оцінки стану підприємства.

4. Рівноважний метод заснований на дотриманні рівноваги між ліквідними потоками у сфері господарсько-інвестиційної і фінансової діяльності підприємства.

У світовій практиці використовують інтегральну оцінку фінансового стану підприємств. Це такі відомі комплексні показники, як індекс Альтмана, модель Спрингейта, модель Ліса. Але всі ці моделі непридатні для вітчизняних умов господарювання, тому що їх розроблено з використанням вибіркової сукупностей підприємств інших країн, а тому враховані параметри істотно відрізняються від наших [12].

Розуміння фінансового стану підприємства та його своєчасний і якісний аналіз, вибір необхідного методу аналізу та системи показників, що забезпечить всебічне вивчення та представлення діяльності підприємства є основоположними для прийняття управлінських рішень, спрямованих на

вирішення питання обрання напрямів діяльності та розвитку підприємства, покращення його ефективності, конкурентноздатності та прибутковості.

Аналізуючи вище наведені методи, які використовуються для оцінки фінансового стану підприємства, ми бачимо, що існує велика кількість різноманітних методик, проте жодна з них не адаптована до сучасної економічної ситуації України. Проблема удосконалення наявних та розробки нових методик аналізу потребує подальшого дослідження у зв'язку з постійною зміною умов функціонування вітчизняних підприємств, вони дадуть змогу отримати реальну інформацію про фінансове становище підприємства, про вплив факторів оточуючого економічного середовища, дозволить найбільш повно оцінити характер використання ресурсів підприємства, забезпечить зовнішніх і внутрішніх користувачів об'єктивною і повною інформацією для прийняття тактичних і стратегічних рішень. Впорядкування, створення нормативних засад, систематизація розроблених і діючих методик оцінки фінансового стану підприємств зумовить можливість прийняття високоефективних управлінських рішень щодо фінансової діяльності та розробки стратегічних напрямків розвитку підприємств.

1.3. Використання фінансового планування при управлінні малим підприємством в умовах невизначеності

Процес фінансового планування стає особливо значущим, коли підприємству необхідно працювати в умовах невизначеної ситуації. В умовах воєнного стану в Україні різні ризики супроводжують діяльність усіх суб'єктів господарювання. Невизначеність призводить до того, що уникнути ризику неможливо.

Основна проблема полягає в тому, що результат від ухвалення того чи іншого рішення залежить від невідомої ситуації. Фахівець, який здійснює фінансове планування, може допустити прорахунки у планах, що може призвести до втрат на підприємстві.

Внаслідок пандемії COVID-19 та військових дій на території України, залежно від галузі в якій працює підприємство, багато підприємств освоїли нові сфери діяльності поряд із виробництвом основного асортименту своїх товарів та послуг та зіткнулися з обмеженим обсягом фінансових ресурсів. За такого стану фінансове планування набуває іншого значення. Воно дозволяє створити умови для оптимального використання усіх ресурсів підприємства та забезпечити процес виробництва продукції, яка затребувана на ринку, і тим самим зберегти робочі місця та створити нові, в умовах вимушеного переселення громадян України з населених пунктів, де йдуть військові дії.

Взята у західних підприємств практика зі складання бізнес-планів виявляється неефективною за умов військового стану, а самі бізнес-плани недостатньо дієвими. Тому на основі зарубіжного і вітчизняного досвідів підприємствам слід розробляти власну удосконалену систему планування діяльності, роблячи акцент на фінансовому плануванні [21].

Фінансове планування – це функція фінансового управління, спрямована на планування доходів та напрямків витрачання грошових коштів підприємства, прогнозування результатів їх руху та впливу на економічне оточення, тобто процес розробки системи фінансових планів, норм і нормативів різних за змістом і призначенням залежно від завдань та об'єктів планування, спрямованих на забезпечення подальшого економічного розвитку підприємства [22].

Фінансове планування полягає у складанні прогностичної фінансової звітності, з якої можна визначити прогностичні фінансові показники і потреби у фінансуванні.

Під час розроблення фінансових планів підприємств малого бізнесу враховують загальні принципи фінансування. Розмежовують два види фінансового планування: довгострокове й короткострокове.

У разі військового стану малі підприємства мають зосередитися на короткостроковому плануванні своєї діяльності. Короткострокове фінансове планування дозволяє синхронзувати рух грошових коштів, впливати на

формування фінансових результатів, своєчасно аналізувати відхилення фактичних показників від запланованих [23].

Короткострокове фінансове планування спрямовано на вирішення низки питань щодо управління прибутком, грошовими потоками, забезпечення ліквідності балансу в короткостроковій перспективі. Такі плани за змістом є поточними та оперативними і, як правило, розробляються на період до одного року.

Короткострокове фінансове планування дає змогу здійснювати поточний контроль над рухом грошових коштів, формуванням фінансових результатів, відхиленням фактичних показників від запланованих [23].

У сучасних умовах застосовуються три моделі фінансового планування: розробка фінансового розділу бізнес плану; бюджетування; складання прогнозованих фінансових документів. Вибір моделі фінансового планування залежить від багатьох чинників, серед яких найважливішими є: часовий горизонт планування, можливості фінансового аналітика, визначена точність фінансових прогнозів, забезпеченість сучасними комп'ютерними прикладними програмами тощо.

У практиці більшості українських підприємств процеси фінансового планування і бюджетування є неефективними з декількох причин, таких як: концептуальні помилки, неузгодженість із процесом стратегічного планування, технологічні обмеження інструменту, обраного для реалізації фінансового планування. Зростаючий ступінь невизначеності інформації та нестабільності зовнішнього середовища приводить до того, що реалізація фінансових планів відбувається за непередбачуваних умов [24].

Через невеликі обсяги виробництва та реалізації продукції малими підприємствами, маючи обмежений доступ до кредитних ресурсів підвищується наявність достовірності на етапі розроблення поточних планів та визначення показників для оцінки ефективності фінансового планування.

Методи фінансового планування – це конкретні способи планових розрахунків. Планування фінансових показників здійснюється за допомогою

багатьох методів. Але якщо відбудеться помилкова оцінка показників діяльності підприємства – це обов'язково позначиться на процесі фінансового планування:

1. Через неповну інформацію в бухгалтерській звітності оцінка стану активів та пасів не відповідає дійсному стану.

2. Підхід до оцінки фінансової стійкості підприємства, яка визначається як співвідношення власного капіталу і залучених кредитних коштів, що забезпечують активи, не забезпечує реального уявлення про сталий розвиток економічного суб'єкта.

3. Побудова екстраполяції наявних тенденцій у майбутнє вимагає використання значної за часовим обсягом вибірки даних, якої немає на багатьох малих підприємствах [25].

Показники, які малі підприємства будуть застосовувати для оцінки ефективності своєї діяльності, повинні відображати взаємозв'язок стратегічних та оперативних планів. Мале підприємство самостійно вирішує які показники будуть доречними та інформативними. До теперішнього часу не існує єдиного підходу, якими показниками можна здійснювати оцінку планування, оскільки необхідно враховувати специфіку діяльності малого підприємства. Для малих підприємств оцінювати результатів планування доцільно такими показниками: обсяг реалізації, витрати, прибуток, рентабельність [23].

Порівняно з великими підприємствами, малі досить рідко здійснюють фінансове планування. Також відсутність професійної підготовки та навичок у підприємця не дозволяє йому досягти високої результативності фінансового планування.

Є декілька проблем, які заважають використовувати фінансове планування у діяльності малого підприємства [23]:

1) умови економічної невизначеності, яка проявляється у коливаннях ринкової кон'юнктури та зумовлена швидкими змінами в економіці України;

2) відсутність нормативно-правової бази, методичних розробок щодо внутрішньофірмового фінансового планування;

3) залучення професійних консультантів для впровадження та ведення фінансового планування через обмеженість фінансових ресурсів на такий вид витрат;

4) недовіру керівників малих підприємств до методів та прийомів фінансового планування.

Постає необхідність у гнучкості фінансового планування, враховуючи основні зовнішні фактори в умовах невизначеності: рівень процентних ставок, ціни на сировину, ціни на продукцію, платоспроможність попиту. Обґрунтованість показників фінансового плану часто є неточним через неможливість достовірно визначити прогнозовані обсяги збуту, терміни повернення дебіторської заборгованості, рівень цін, обсяги та умови залучення позикового фінансування.

Прогнозування здійснюється на початковому етапі планування. Усі методи прогнозування фінансових показників засновані на показниках фінансової діяльності підприємства за минулі періоди. Точність прогнозів залежить від того, чи продовжують зберігатися на період прогнозу співвідношення й залежності, що діяли в минулому [26].

У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, як нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових завдань, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод [27, 28, 29].

Останнім часом доволі часто серед короткострокових методів застосовують метод екстраполяції. На основі даних фінансової звітності ним можна дослідити закономірності тенденцій фінансових показників діяльності підприємства. При застосуванні цього методу, роблять припущення, що фактори, які були незмінні в минулих періодах будуть діяти і у наступних. Екстраполувати можна оціночні, функціональні, системні та структурні характеристики. Для підвищення точності екстраполяції, використовують трендовий метод, метод найменших квадратів, метод екстраполяційного згладжування, метод ковзаючої середньої та інші. Основу всіх методів екстраполяції складають ряди динаміки.

Методи фінансового планування у більш стислій формі наведені на рис.

1.7.

Рис. 1.7. Перелік і зміст основних методів фінансового планування

Найбільш поширеними є методи математичного моделювання. Метою моделювання є не заміна суджень і досвіду фахівців, а одержання такого інструмента, що дозволяє глибше проникнути в істоту досліджуваного процесу.

Також існують методи прогнозування за допомогою регресійного аналізу. Прогнозування на основі регресійних моделей може здійснюватися тільки після оцінки значимості коефіцієнтів регресії і перевірки моделі на адекватність.

Найбільш складним методом прогнозування є прогнозування на основі зв'язних рядів динаміки. З його допомогою можна одержати не тільки оцінки результативного, але і факторних ознак, тобто аналіз взаємозалежних рядів динаміки виражається за допомогою рівнянь регресії. Прогноз у цьому випадку краще піддається змістовній інтерпретації, чим проста екстраполяція.

Найскладнішими серед методів кількісного прогнозування є комплексні методи економетричного моделювання. Економетричні моделі переважно «прив'язуються» до математичної моделі цілої економіки. Економетричні моделі відображають причинно-наслідкові зв'язки між змінною і незмінними величинами. На основі економетричних моделей будується механізми управління на підприємстві і прогноз.

Кореляційний зв'язок виявляється при великій кількості виборок і лише через середні величини. Тому моделі кореляційного зв'язку можуть застосовуватися лише в процесі фінансового аналізу і прогнозуванні за наявності даних значної кількості однорідних підприємств.

Економіко-математичне моделювання нерідко застосовується при аналізі ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, дає можливість з певною ймовірністю визначити динаміку показників залежно від зміни чинників, що впливають на розвиток фінансових процесів у майбутньому. Результати економіко-математичних моделей кладуться в основу техніко-економічних розрахунків планових завдань і прогнозів.

Коли об'єкт, що прогнозується, знаходиться під впливом великої кількості факторів, для побудови прогнозу вдаються до методу експертних оцінок. Він передбачає опитування експертів та обробку отриманої інформації

застосовуючи математичний апарат статистики. Експертна оцінка доповнює економіко-математичне моделювання і проводиться з метою визначення ступеня ризику під впливом тих чи інших причин, пошуку шляхів запобігання ризику, розробки альтернативних програм тощо. Після експертних оцінок можливе коригування розроблених планових завдань і прогнозів.

Щоб оцінити структуру, результати, що має підприємство від розміщення вільних власних ресурсів або ефективність використання власних та позикових ресурсів, з яких складаються активи підприємства, провести експрес-аналіз або оцінити фінансовий стан використовують метод коефіцієнтів. Аналіз коефіцієнтів завершується розробкою еталонних показників для отримання прогнозного економічного ефекту на вкладений капітал.

Підприємства сьогодні при вмілому поєднанні існуючих методів планування, прогнозування та використанні програмних продуктів, які дозволяють отримати прогнозні данні можуть скласти науково обґрунтовані фінансові плани та опрацювати низку альтернативних варіантів дій на випадок можливих змін на ринку товарів і послуг з причин, незалежних від підприємства.

Отже, фінансове планування сприяє забезпеченню стабільності підприємницької діяльності. Але ведення фінансового планування на малому підприємстві має враховувати особливості системи оподаткування, галузі діяльності, її масштабів та професійної компетентності менеджера, відповідального за ведення цієї ланки на малому підприємстві.

Висновки до розділу 1

1. Фінансові результати в діяльності господарюючих суб'єктів – це або прибуток, або збиток підприємства за звітний період. Фінансові результати відображають мету підприємницької діяльності, її доходність, і є вирішальними для підприємства.

2. «Звіт про фінансові результати» (форма № 2-м) побудований на розподілі доходів та витрат за видами діяльності, але містить значно скорочені показники на відміну від «Звіту про фінансові результати» (форма № 2). Найбільш суттєвою відмінністю між формами є відсутність чіткого розподілу показників доходів, витрат та результатів діяльності на звичайну та надзвичайну. Форма № 2-м має найвищу інформативність з аналітичної точки зору для виробничих підприємств з переважаючою питомою вагою доходів та витрат операційної діяльності. Неможливо за даною звітною формою проаналізувати вплив на результати діяльності адміністративних витрат та витрат на збут, а також окремо визначити результат інвестиційної та фінансової діяльності.

3. Метою аналізу фінансового стану підприємства є бути дослідження та оцінка стану, динаміки показників, якими характеризується фінансові параметри діяльності підприємства, що дозволить здійснювати розробку обґрунтованих управлінських рішень не лише для забезпечення прогнозованого рівня прибутковості, але і зростання вартості підприємства.

4. Оцінку фінансового стану можна провести на основі використання п'яти груп коефіцієнтів: показниками оцінки майнового стану, показниками оцінки фінансової стійкості, показниками ліквідності, показниками ділової активності та показниками прибутковості.

5. За нестабільних умов ринкової економіки варто більш ґрунтовніше застосовувати економіко-математичний апарат до аналізу та подальшого прогнозування фінансових результатів.

6. У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, як нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових завдань, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АГРОТАЄРС»

2.1. Коротка характеристика ТОВ «Агротаєрс»

ТОВ «Агротаєрс» зареєстровано, як суб'єкт підприємницької діяльності виконавчим комітетом Дніпропетровської міської ради Дніпропетровської області.

ТОВ «Агротаєрс» створене і діє на підставі Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України «Про господарські товариства», Статуту та іншого діючого законодавства України.

ТОВ «Агротаєрс» є юридичною особою, має самостійний баланс, може від свого ім'я укладати договори, здобувати майнові й особисті немайнові права й мати обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді. ТОВ «Агротаєрс» має круглу печатку, може мати штамп і бланки із зображенням свого найменування, емблему й товарний знак, а так само інші атрибути юридичної особи, відкриває розрахункові й інші рахунки в банках. ТОВ «Агротаєрс» відповідає за своїми обов'язками всім своїм майном, а його керівники несуть ризики збитків, пов'язаних з діяльністю компанії.

Форма власності Товариства – приватна.

Метою створення Товариства є об'єднання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів його Учасників для підвищення ефективності господарювання, формування та насичення ринку продукцією, товарами і послугами, вирішення проблем у галузях науки, техніки, виробництва та соціальної сфери з метою отримання прибутку за рахунок господарської діяльності. Основним видом діяльності є гуртова торгівля запасними частинами та приладдям для автомобілів. А також техобслуговування і ремонт автомобілів; роздрібна торгівля запасними частинами і приладдям для автомобілів; неспеціалізована оптова торгівля.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться згідно з Законом України від 16.07.1999 р №996 XIV "Про фінансовий облік і фінансову звітність в Україні" згідно з МСФЗ і П(С)БО [30]. Нарахування амортизації основних засобів виконується прямолінійним методом, амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів нараховується в розмірі 100% в момент передачі в експлуатацію, амортизація нематеріальних активів нараховується прямолінійним методом.

Статутний капітал ТОВ «Агротаєрс» формується шляхом передачі Уповноваженим органом управління нерухомого майна, коштів, цінних паперів, іншого майна та майнових прав. Статутний капітал ТОВ «Агротаєрс» становить 3000,0 грн.

2.2. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів ТОВ «Агротаєрс»

У процесі формування фінансових ресурсів підприємств важливе значення має структура їхніх джерел. Склад і структура фінансування підприємства відбиваються у пасиві його балансу (П(С)БО №2 форма 1). Інформація, яка наводиться в пасиві балансу, дає змогу визначити зміни в структурі власного і позикового капіталу, перманентного (постійного) і змінного; розмір залучених в оборот довгострокових і короткострокових позикових коштів.

Фінансовий стан підприємства в багатьох випадках залежить від того, які кошти має підприємство, звідки вони взялися і куди вкладені.

Вертикальний аналіз дозволяє визначити питому вагу кожної статті пасиву та активу в підсумку балансу на певний момент часу, тобто дослідити структуру джерел формування фінансових ресурсів та майна підприємства в статистиці [31].

Формування фінансових ресурсів здійснюється за рахунок низки джерел. За джерелом створення є дві великі групи джерел: власні (ресурси, що належать підприємству й утворюються внаслідок його фінансовогосподарської

діяльності: статутний капітал, резервний капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток.) і залучені (ресурси, що знаходяться тимчасово в розпорядженні підприємства і можуть використовуватися для досягнення статутних цілей: довгострокові і поточні зобов'язання). Первісне формування фінансових ресурсів відбувається в момент створення підприємства, коли формується статутний капітал.

Власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, які утворюються двома шляхами: внесенням власниками підприємства грошей та інших активів, накопичень суми прибутку, що залишається на підприємстві [32].

Слід підкреслити, що аналіз джерел фінансових ресурсів є передумовою для визначення ефективності їх використання. Адже можна з впевненістю стверджувати, що спроможність підприємства досягнути успіху на ринку залежить саме від ефективності використання і загалом від управління його фінансовими ресурсами.

Розглянемо фактори, які вплинули на формування власною капіталу. Для цього складемо спеціальну аналітичну таблицю (табл. 2.1).

За розглянутий період сума власного капіталу постійно збільшувалась і у 2021 році склала 823,3 тис.грн., що більше в порівнянні з 2020 роком на 126,2 тис.грн., це відбувалось лише за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку підприємства. Так у 2021 році він склав 99,64%, у порівнянні з 2020 роком він збільшився на 0,07%.

Окремо розглядаються динаміка і структура позикових коштів. Для цього доцільно скласти окрему аналітичну таблицю (табл. 1.2) за допомогою якої можна дослідити чинники формування позикового капіталу.

Так як відсутні довгострокові зобов'язання складемо аналітичну таблицю динаміки та структури позикових зобов'язань.

Як видно з таблиці 2.1 сума поточних зобов'язань в 2020-2021 рр. збільшується: так в 2021 відносно 2020 року на 1883,1 тис. грн., що говорить

про позитивну тенденцію розвитку підприємства і свідчить про зменшення рівня фінансової залежності підприємства.

Особливих змін зазнали статті балансу: короткострокові кредити банку, що в 2020 році порівняно з 2019 роком були повністю погашені короткострокові кредити банку – 99 тис.грн.; поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги яка в 2020 порівняно з 2019 роком зменшилась на 154,3 тис. грн., в 2021 році вона різко зросла на 1102,7 тис. грн.; борги за розрахунками з оплати праці були погашені повністю. Інші поточні зобов'язання в 2021 році зросли на 834,6% (670,2 тис.грн.).

Проведений аналіз дає нам можливість скласти зведену таблицю джерел формування засобів підприємства, що відображений в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка і структура джерел формування засобів ТОВ «Агротаерс»

Джерело капіталу	На кінець 2019 р.	На кінець 2020 р.	На кінець 2021 р.	Відхилення 2020/2019	Відхилення 2021/2020
Власний капітал	608,5	697,1	823,3	88,6	126,2
% від загальної суми	33,27	56,45	25,38	23,18	-31,07
Позиковий капітал	1220,5	537,8	2420,9	-682,7	1883,1
% від загальної суми	66,73	43,55	74,62	-23,18	31,07
Разом	1 829,0	1 234,9	3244,2	-594,1	2009,3

Таким чином, розглянувши динаміку і структуру джерел капіталу ми спостерігаємо перевагу позикового капіталу над власним капіталом в 2021 році. З кінця 2019 року до кінця 2020 року ми бачимо велике збільшення власного капіталу з 33,27% до 56,45% відповідно, а у 2021 році велике зменшення з 56,45% до 25,38%. Щодо позикового капіталу то спостерігається протилежна тенденція, у 2020 році порівняно з 2019 роком позиковий капітал зменшився на 682,7 тис. грн. або на 55,93 %, а в 2021 році зріс на 1883,1 тис.грн або на 350,14%. Дана тенденція є негативною для підприємства, тому що у воно має великі розміри зобов'язань та залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 2.1

Динаміка і структура власного капіталу ТОВ «Агротаєрс» за період 2019-2021 рр.

Пасив	2019 рік		2020 рік		2021 рік		Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2020	
	Тис. грн	Пит. вага	Тис. грн	Пит. вага	Тис. грн	Пит. вага	Δ, тис. грн.	%	Δ, тис. грн.	%
I. Власний капітал										
Зареєстрований (пайовий) капітал	3,0	0,49	3,0	0,43	3,0	0,36	-	-0,06	-	-0,07
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	605,5	99,51	694,1	99,57	820,3	99,64	88,6	0,06	126,2	0,07
Усього за розділом 1	608,5	100	697,1	100	823,3	100	88,6	-	126,2	-

Таблиця 2.2

Динаміка і структура позикових зобов'язань ТОВ «Агротаєрс» за період 2019-2021 рр.

Пасив	2019 рік		2020 рік		2021 рік		Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2020	
	Тис. грн	Пит.вага	Тис. грн	Пит. вага	Тис. грн	Пит. вага	Δ, тис. грн.	%	Δ, тис. грн.	%
III. Поточні зобов'язання і забезпечення										
Короткострокові кредити банків	99,0	8,11	-	-	-	-	-99,0	-8,11	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	587,6	48,14	433,3	80,57	1536,0	63,45	-154,3	32,43	1102,7	-17,12
розрахунками з бюджетом	28,1	2,3	24,2	4,49	134,4	5,54	-3,9	2,19	110,2	1,05
у тому числі з податку на прибуток	15,6	1,28	19,3	3,59	-	-	3,7	2,31	-19,3	-100,0
розрахунками зі страхування	1,4	0,11	-	-	-	-	-1,4	-0,11	-	-
розрахунками з оплати праці	5,5	0,45	-	-	-	-	-5,5	-0,45	-	-
Інші поточні зобов'язання	498,0	40,8	80,3	14,93	750,5	31,01	-417,7	-25,87	670,2	16,08
Усього за розділом 3	1220,5	100,0	537,8	100,0	2420,9	100,0	-682,7	-	1883,1	-

2.3. Аналіз активів ТОВ «Агротаєрс»

Активи підприємства - це засоби суб'єкта господарювання, які потрібні для його функціонування у різних формах діяльності з метою одержання прибутку [33].

Аналіз активів підприємства, реальна оцінка змін, що відбулися в складі та структурі його майна, є важливим етапом у характеристиці фінансового стану підприємства.

Аналіз активів підприємства передбачає вирішення наступних завдань:

- вивчення динаміки валюти балансу і з'ясування причин її зміни;
- загальну оцінку складу, структури і динаміки активів;
- аналіз використання необоротних активів підприємства;
- аналіз стану і використання виробничих запасів;
- аналіз дебіторської заборгованості [34].

Розглянемо зміну обсягу структури та динаміку активів підприємства ТОВ «Агротаєрс» за 2019-2021 роки, що представлений у таблиці 2.4.

Розглянувши аналіз структури та динаміку активу балансу видно, що в 2020 році відносно 2019 відбулося різке зменшення розміру активів підприємства на 594,1 тис грн. Це пов'язано, перш за все, зі зменшенням оборотних активів, а саме зменшенням розміру дебіторської заборгованості за товари та послуги в 2020 році відносно 2019 року на 897,2 тис. грн. Також змін зазнали статті балансу: запаси в 2020 році відносно 2019 року збільшилися на 216,3 тис. грн.; грошові кошти збільшились в 2020 році порівняно з 2019 роком на 27,5 тис. грн.. В 2021 році навпаки відбувався різкий ріст активу балансу на 2009,3 тис.грн. Це було пов'язане зі збільшенням розмірів всіх видів дебіторської заборгованості на підприємстві, а також збільшенням розміру запасів більше ніж в три рази.

Що ж стосується необоротних активів підприємства, то різких змін зазнали статті балансу: незавершені капітальні інвестиції в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилися до 0 тис. грн. Зменшення спостерігається у статті основні

Таблиця 2.4

Аналіз структури та динаміки активів підприємства ТОВ «Агротаєрс» за період 2019-2021 рр.

Актив	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2021	
				Δ, тис. грн.	%	Δ, тис. грн.	%
1	2	3	4	6	7	8	9
I.Необоротні активи							
Нематеріальні активи							
первісна вартість							
накопичена амортизація							
Незавершені капітальні інвестиції	6,2	-	-	-6,1	-100,0	-	-
Основні засоби	-	5,1	3,8	5,1	100,0	-1,3	-25,49
первісна вартість	-	6,2	6,2	6,2	100,0	-	-
знос	-	1,1	2,4	1,1	100,0	1,3	164,0
Усього за розділом I	6,2	5,1	3,8	-1,1	-17,74	-1,3	-25,49
II. Оборотні активи							
Запаси	153,5	369,8	1313,5	216,3	140,91	943,7	255,1
Готова продукція	-	369,8	1311,4	369,8	100,0	941,6	254,6
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1541,0	643,8	942,4	-897,2	-58,22	298,6	46,38
Розрахунки з бюджетом	-	0,2	139,8	0,2	100,0	139,6	69800
Інша поточна дебіторська заборгованість	-	4,7	360,6	4,7	100,0	355,9	7572,3
Гроші та їх еквіваленти	-	27,5	316,2	27,5	100,0	288,7	1049,8
Витрати майбутніх періодів	5,1	3,4	1,4	-1,7	-33,33	-2,0	-58,82
Інші оборотні активи	123,2	180,4	166,5	57,2	46,43	-13,9	-7,7
Усього за розділом II	1822,8	1229,8	3240,4	-593	-32,53	2010,6	163,48
Баланс	1829,0	1234,9	3244,2	-594,1	-32,48	2009,3	162,71

засоби в 2021 році порівняно з 2020 роком на 1,3 тис. грн. У цілому, можна побачити, що зміни у структурі активу балансу відбулися майже по всіх статтях.

2.4. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості ТОВ «Агротаєрс»

Ліквідність підприємства - спроможність своєчасно перетворювати активи на гроші з метою виконання необхідних платежів [35].

Ліквідність має досить високе значення для підприємства. Саме аналіз ліквідності дозволяє визначити платоспроможність підприємства у майбутньому, визначити здатність функціонування підприємства у перспективі.

Всі активи підприємства мають різну ліквідність, тобто здатність швидко перетворюватись на грошові засоби без суттєвих втрат ринкової вартості. Аналіз ліквідності балансу складається в порівнянні засобів по активу, згрупованих по ступені зменшення їхньої ліквідності, із зобов'язаннями по пасиву, що групуються по ступені терміновості їхнього погашення [36].

Залежно від ступеня ліквідності активи підприємства розділяються на такі групи:

A1 – найбільш ліквідні активи – гроші та їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції (р. 1160 + р. 1165);

A2 – швидко реалізовані активи – дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги, дебіторська заборгованість за виданими авансами, з бюджетом, з податку на прибуток та інша поточна дебіторська заборгованість (рр. 1125 ÷ 1155);

A3 – повільно реалізовані активи – Запаси, поточні біологічні активи, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи, необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (це всі інші статті 2-го розділу активу балансу);

A4 – важкореалізовані активи – Необоротні активи підприємства (1 розділ активу балансу р. 1095).

Пасиви балансу групуються за терміновістю їхньої оплати:

П1 – найбільш термінові зобов'язання – Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги, розрахунками з бюджетом; розрахунками зі страхування; розрахунками з оплати праці, поточні забезпечення, інші поточні зобов'язання (рр. 1615 ÷ 1660, р. 1690);

П2 – короткострокові пасиви – короткострокові кредити банків, поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями (р. 1600 + р. 1610);

П3 – довгострокові пасиви – довгострокові зобов'язання і забезпечення (2-ий розділ пасиву балансу), зобов'язання, пов'язані з необоротними активами утримуваними для продажу, та групами вибуття (4-ий розділ пасиву балансу) (р. 1595 + р. 1700);

П4 – постійні пасиви – Власний капітал (1-ий розділ пасиву балансу р. 1495) [36].

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо досягається співвідношення [37]:

$$A1 \geq P1; \quad A2 \geq P2; \quad A3 \geq P3; \quad A4 \leq P4$$

(2.1)

Результати порівняння фактичних співвідношень статей активу та пасиву з точки зору ліквідності балансу у порівнянні з рекомендованими наводяться у таблиці 2.5 та 2.6.

Таблиця 2.5

Результати розрахунків аналізу ліквідності балансу підприємства ТОВ «Агротаерс» за період 2019 – 2021 рр.

Показники активу балансу	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Показники пасиву балансу	2019 рік	2020 рік	2021 рік
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Найбільш ліквідні активи (А1)	0	27,5	316,2	1.Найбільш термінові пасиви (П1)	1120,6	537,8	2420,9

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
2.Швидко реалізовані активи (AII)	1541,0	648,7	1442,8	2.Короткострокові пасиви (PII)	99,9	0	0
3.Повільно реалізовані активи (AIII)	281,8	553,6	1481,4	3.Довгострокові пасиви (PIII)	-	-	-
4.Важко реалізовані активи (AIV)	6,2	5,1	3,8	4.Постійні пасиви (PIV)	608,5	697,1	823,3
Усього	1829,0	1234,9	3244,2	Усього	1829,0	1234,9	3244,2

Результати аналізу дозволяють зробити висновок, що перша нерівність має протилежний знак, ніж в оптимальному варіанті, ліквідність балансу на протязі 2019-2021рр. не може бути абсолютною. На підприємстві незадовільна структура активів, оскільки активи, що повільно реалізуються в 2021 році майже дорівнювали активам, що можна швидко реалізувати. Що стосується найбільш ліквідних активів, у 2019 рр. вони в загалі були відсутні на підприємстві. Активи, що важко реалізуються протягом аналізованого періоду мали тенденцію до зменшення, що є позитивною динамікою для підприємства та становлять у 2021 р. 3,8 тис. грн.

Протягом аналізованого періоду структура пасивів є досить задовільною, оскільки на підприємстві переважають в 2021 році постійні пасиви. Значення показника постійні пасиви у 2021 році становлять 823,3 тис. грн., у порівнянні з 2020 роком вони збільшились на 126,2 тис. грн., що є позитивною тенденцією для підприємства. Що стосується довгострокових пасивів то вони протягом 2019-2021 рр. були відсутні на підприємстві. Щодо короткострокових пасивів то в 2020-2021 рр. вони відсутні.

Результат розрахунків показників ліквідності за даними балансу ТОВ «Агротаєрс» зведемо в таблицю 2.6.

Таблиця 2.6

Результат розрахунків показників ліквідності балансу ТОВ «Агротаєрс»
за 2019 – 2021 роки

Абсолютно ліквідний баланс	Показники ліквідності балансу		
	2019	2020	2021
$A1 \geq П1$	$A1 \leq П1$	$A1 \leq П1$	$A1 \leq П1$
$A2 \geq П2$	$A2 \geq П2$	$A2 \geq П2$	$A2 \geq П2$
$A3 \geq П3$	$A3 \geq П3$	$A3 \geq П3$	$A3 \geq П3$
$A4 \leq П4$	$A4 \leq П4$	$A4 \leq П4$	$A4 \leq П4$

Виходячи з цього можна зробити висновок, що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, тому що за весь аналізований період (з 2019 – 2021 роки) крім швидко реалізованих активів та короткострокових пасивів, а також повільно реалізованих активів та довгострокових пасивів рекомендовані нерівності не дотримуються підприємством. В даному випадку у нашого підприємства не достатньо найбільш ліквідних активів для покриття термінових зобов'язань. Слід зазначити, що підприємство має достатню кількість швидко реалізованих активів та повільно реалізованих активів, що свідчить про позитивну тенденцію у майбутньому, тобто до збільшення поточної ліквідності. Отже можна сказати, що ліквідність балансу відрізняється від абсолютної по всьому аналізованому періоду.

Більш детальним є аналіз ліквідності, який ми розглянемо за допомогою фінансових коефіцієнтів ліквідності.

Результати розрахунків коефіцієнтів ліквідності підприємства представлені у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності підприємства

Назва показника	Формула розрахунку	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності), КП	$КП = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні пасиви}}$	1,49	2,29	1,34

Назва показника	Формула розрахунку	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття), КЛср.	$\text{КЛср.} = (\text{Поточні активи} - \text{Запаси}) / \text{Поточні пасиви}$	1,26	1,26	0,72
Коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності, КЛабс.	$\text{КЛабс.} = \text{Грошові кошти} / \text{Поточні пасиви}$	0	0,05	0,13

Для більшої наглядності розглянемо коефіцієнти ліквідності підприємства на рис. 2.1 - 2.4.

Коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності) показує, чи достатньо у підприємства коштів, які можуть бути використані ним для погашення своїх короткострокових зобов'язань протягом року. Нормативне значення даного коефіцієнта вважається від 2 до 2,5 [38]. У нашому випадку значення цього коефіцієнта в 2019 и 2021 рр. нижче нормативного, що говорить про неможливість покриття поточних зобов'язань за рахунок оборотних засобів (рис. 2.1). Це пояснюється передусім високою часткою поточних зобов'язань в структурі джерел фінансування.

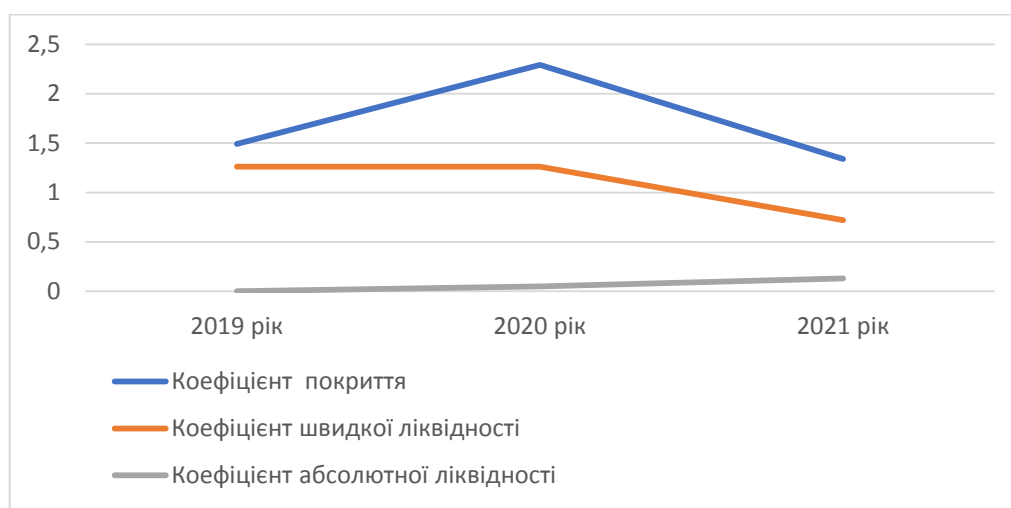

Рис. 2.1. Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Агротаєрс»

В 2021 році на кожен гривню поточних зобов'язань ТОВ «Агротаєрс» припадало 1,34 грн. оборотних активів, а в 2020 році – 2,29 грн.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття) показує, чи зможе підприємство у встановлений термін розрахуватися за своїми короткостроковими зобов'язаннями за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Нормативне значення даного коефіцієнта вважається більше 1 [35]. У нашому випадку цей показник у 2021 рр. дорівнює 0,72, що є досить проблемою для підприємства. Отже можна сказати, що очікувані фінансові надходження (дебіторська заборгованість) не зможуть покрити поточні зобов'язання ТОВ «Агротаєрс».

Коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності є найбільш жорстким критерієм платоспроможності і ліквідності підприємств, тому що він показує, яку частину короткострокової заборгованості підприємство може погасити в поточний момент або найближчим часом. Нормативне значення даного коефіцієнта вважається від 0,2 до 0,5 [6]. Для аналізованого нами підприємства значення цього показника в 2019 рр. не можливо було розрахувати через відсутність грошових коштів у підприємства. В 2021 році показник склав лише 0,13, що свідчить про тяжке становище підприємства щодо спроможності покриття своїх зобов'язань за грошових коштів усіх видів.

Фінансова стійкість – одна з найважливіших характеристик оцінки фінансового стану підприємства, яка визначає ефективне фінансове управління підприємством.

Фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами і визначається оптимальною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, оптимальним співвідношенням активів та джерел їх фінансування [39].

Аналіз фінансової стійкості на підприємстві є досить важливим етапом при аналізі всього фінансового стану. В довгостроковому плані фінансова стійкість характеризується відношенням власних і запозичених коштів. Для виявлення тенденцій фінансової стійкості було розраховано групу показників платоспроможності. Для розрахунку були використані дані річної фінансової звітності (Форма 1 «Баланс підприємства») [40].

Основне завдання аналізу фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів (зовнішніх, внутрішніх та непередбачуваних), що впливають на його фінансовий стан [39].

Результати розрахунків коефіцієнтів фінансової стійкості представлені у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства

Показник	Формула	Нормативне значення	Розрахунок		
			2019	2020	2021
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$K_{\text{авт}} = \frac{ВК}{ВБ}$	$\geq 0,5$	0,33	0,56	0,25
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	$K_{\text{фін}} = \frac{ЗК}{ВБ}$	$\leq 0,5$	0,66	0,43	0,74
Коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт фінансування)	$K_{\text{зал}} = \frac{ВБ}{ВК}$	≤ 2	3,005	1,77	3,94
Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левереджу)	$K_{\text{ф.р.}} = \frac{ЗК}{ВК}$	$> 0,5$	2,005	0,77	2,94
Коефіцієнт покриття залучених коштів власним капіталом (коефіцієнт платоспроможності)	$K_{\text{пл.спр.}} = \frac{ВК}{ЗК}$	≥ 1	0,49	1,29	0,34
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом	$K_{\text{заб}} = \frac{ВОК}{ОА}$	$> 0,1$	0,33	0,56	0,25
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{\text{ман}} = \frac{ВОК}{ВК}$	$\geq 0,4$	0,98	0,99	0,99

Для більшої наглядності розглянемо динаміку коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства у рис. 2.2 – 2.4.

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів, його незалежність від позикових джерел. У нашому випадку цей показник не відповідав нормативному значенню в 2021 році та мав значення 0,25, що говорить про те, що 25% активів підприємства сформовані за рахунок власного капіталу і воно залежить від зовнішніх кредиторів (рис 2.2).

Щодо коефіцієнта позикового капіталу, то в 2021 р. спостерігається значне зростання показника, що є негативною оцінкою для підприємства. Так у 2021 році показник складає 0,74, тобто це означає, що на кожен 1 грн. власних коштів, вкладених в активи підприємства, припадає 74 коп. позикових коштів (рис.2.2).

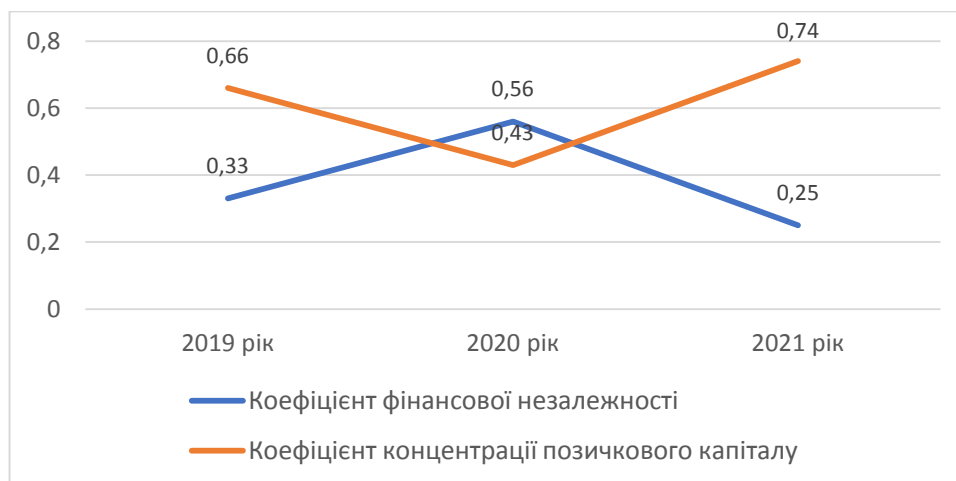

Рис. 2.2. Динаміка коефіцієнту фінансової незалежності та коефіцієнту концентрації позикового капіталу ТОВ «Агротаєрс» за 2019-2021 рр.

Аналізуючи коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт фінансування), що обернений до коефіцієнту автономії можна сказати, що в 2021 р. ми спостерігаємо збільшення показника, від 1,77 до 3,94 відповідно, тобто 1,77 грн. та 3,9 грн. позикових коштів припадає на 1 грн. власних коштів. Така тенденція є негативною, оскільки залежність від зовнішніх джерел перевищує норматив (рис. 2.3).

Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левереджу) вважається одним з основних індикаторів фінансової стійкості: чим вище його значення, тим вищий ризик вкладення капіталу в підприємство. У нашому випадку найбільш високий ризик вкладень капіталу ми спостерігаємо у 2021 році, що складає 2,94, а в 2020 році ми спостерігаємо нижчий ризик вкладень капіталу в підприємство, що складає 0,77. Це свідчить про те, що фінансова залежність підприємства від зовнішніх інвесторів була меншою (рис. 2.3).

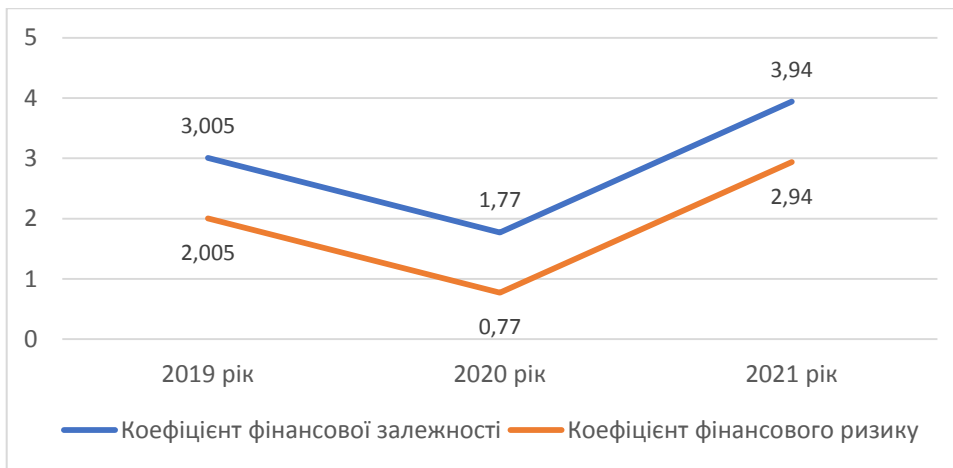

Рис. 2.3. Динаміка коефіцієнтів фінансової залежності та фінансового ризику ТОВ «Агротаєрс» за 2019-2021 рр.

Коефіцієнт покриття залучених коштів власним капіталом (коефіцієнт платоспроможності) характеризує рівень достатності (поточних активів) обігових коштів підприємствам для погашення своїх поточних зобов'язань протягом року. В 2021 р. коефіцієнт не відповідає нормативу, що є негативною тенденцією.

Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом показує, скільки власних джерел формування оборотних активів підприємства припадає на одиницю цих активів. Протягом аналізованого періоду показник має тенденцію до збільшення. На протязі усіх років показник має значення більші нормативного, це свідчить про те, що у підприємства достатньо джерел формування оборотних активів (рис. 2.4).

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного оборотного капіталу знаходиться в обороті. У даного підприємства за 2019 – 2021 роки значення показника вищі за норматив, тобто спостерігається достатній рівень маневреності власного капіталу, що позитивно впливає на діяльність підприємства. Це обумовлено достатньою кількістю власного оборотного капіталу, а саме високою часткою власних коштів в структурі пасивів підприємства (рис. 2.4).

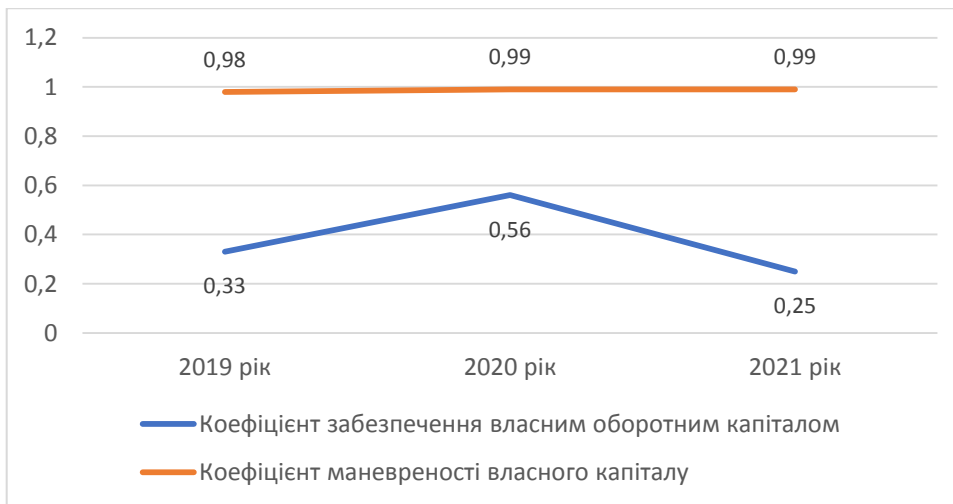

Рис. 2.4. Динаміка коефіцієнта забезпечення власним оборотним капіталом та коефіцієнта маневреності власного капіталу ТОВ «Агротаєрс» за 2019-2021 рр.

2.5. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «Агротаєрс»

Аналіз ділової активності посідає вагомe місце в фінансово-економічному аналізі підприємства. Основним інструментом для оцінки ефективності використання ресурсів підприємства в умовах нестабільної економіки є оцінка й аналіз ділової активності суб'єкта господарювання, за допомогою якого можна об'єктивно оцінити результативність господарсько-фінансової діяльності підприємства та визначити перспективи його розвитку. Від об'єктивності та точності оцінки й оптимізації ділової активності підприємства залежить якість важливих та відповідальних управлінських рішень, які дають змогу не пристосовуватися до змін на ринку, а активно реагувати та впливати на ринкову ситуацію, що постійно змінюється [41].

Ділова активність - це комплексна характеристика, яка відображає зусилля підприємств, спрямовані на забезпечення динамічності розвитку і досягнення поставлених цілей у різних напрямках діяльності [42].

Результати розрахунків коефіцієнтів ділової активності представлені у таблиці 2.9 [43].

Таблиця 2.9

Розрахунок коефіцієнтів ділової активності підприємства

Показник	Формула	Нормативне значення	Розрахунок		
			2019	2020	2021
Коефіцієнт оборотності активів (трансформації)	$K_A = \frac{ЧВР}{СВ_A}$	збільшення	4,91	4,17	8,22
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$K_{BK} = \frac{ЧВР}{СВ_{BK}}$	збільшення	13,84	9,16	24,23
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$K_{ДЗ} = \frac{ЧВР}{СВ_{ДЗ}}$	збільшення	9,33	5,84	17,62
Період оборотності дебіторської заборгованості	$t_{кз} = \frac{\text{Кількість днів у періоді}}{K_{ДЗ}}$	зменшення	38	62	21
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$K_{кз} = \frac{С_{рп}}{СВ_{кз}}$	збільшення	12,03	10,59	15,65
Період оборотності кредиторської заборгованості	$t_{кз} = \frac{\text{Кількість днів у періоді}}{K_{кз}}$	зменшення	30	34	23

Для більшої наглядності розглянемо коефіцієнти ділової активності на рис. 2.5 - 2.6.

Коефіцієнт оборотності активів (трансформації) характеризує ефективність використання підприємством всіх наявних ресурсів незалежно від джерел їх утворення, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва та обігу, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку. На даному підприємстві цей показник має тенденцію до зниження, що є негативною тенденцією. Так у 2021 році порівняно з 2020 роком він зріс на 4,05 од. та складає 8,22, це означає, що 8,22 грошових одиниць реалізованої продукції припадає на одну грошову одиницю активів (рис. 1.5).

Коефіцієнт оборотності власного капіталу показує ефективність використання власного капіталу підприємства. Високе значення показника свідчить про ефективне використання капіталу власників. Значення коефіцієнта вказує на те, скільки товарів та послуг було продано на кожну гривню залучених від власників коштів. Так у 2021 році значення показника складає 24,23 що на 15,07 од. більше ніж у 2020 році, дану тенденцію слід оцінювати як позитивну, так як характеризується підвищення ефективності використання власного капіталу (рис. 1.5).

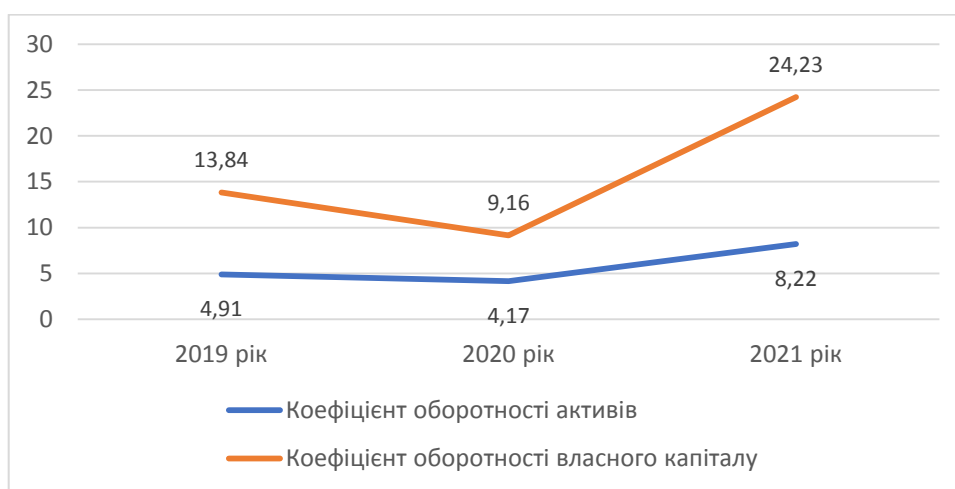

Рис. 2.5. Динаміка коефіцієнту оборотності активів ТОВ «Агротаєрс» за 2019-2021 рр.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, скільки оборотів здійснено за рік коштами, вкладеними до розрахунків. За період з 2019-2021 рр. показник має тенденцію до збільшення, що говорить про підвищення обертання дебіторської заборгованості на підприємстві, що можна визначити як добрий факт (рис. 2.6).

Щодо коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості, що показує розширення або зниження комерційного кредиту, наданого підприємству можна сказати, що протягом 2019 – 2021 рр. спостерігається позитивна тенденція, адже підприємство не фінансує власну діяльність за рахунок кредиторів – постачальників сировини та матеріалів (рис. 2.6).

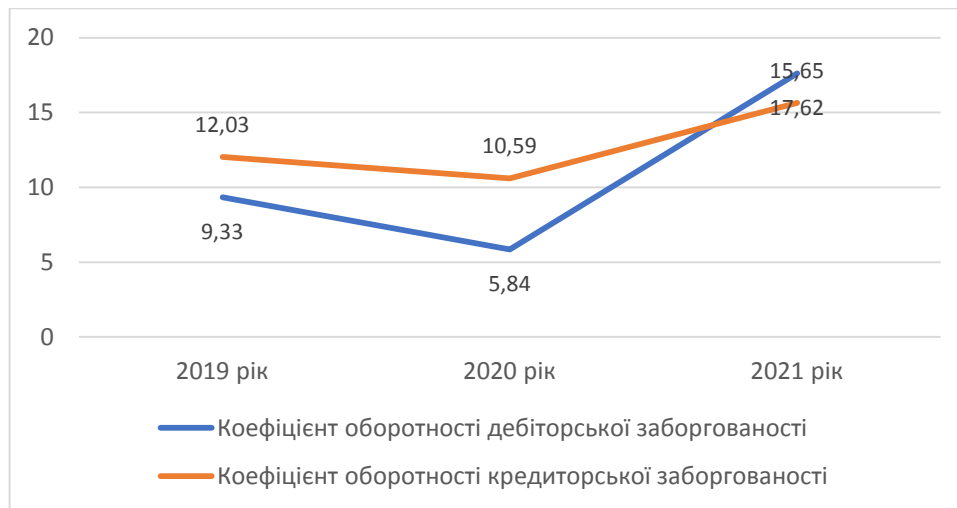

Рис. 2.6. Динаміка коефіцієнтів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Агротаєрс» за 2019-2021 рр.

Позитивною тенденцією є зменшення періоду оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості. Так у 2021 році порівняно з 2020 роком період оборотності дебіторської заборгованості зменшився на 41 день. Так у 2021 році він склав 21 дні тобто через 21 день повинні погасити кредит, що взяли дебітори що є гарною тенденцією для підприємства.

Період оборотності кредиторської заборгованості, характеризує середній період сплати підприємством короткострокової кредиторської заборгованості.

Протягом 2019 – 2021 рр. спостерігається хороша тенденція, так у 2021 році порівняно з 2019 роком тривалість одного обороту кредиторської заборгованості зменшилась на 7 днів, що свідчить про швидку сплату заборгованості підприємства.

Рентабельність - це відносний показник прибутковості, що характеризує ефективність господарської та фінансової діяльності підприємства.

Існує безліч коефіцієнтів рентабельності, використання кожного з яких залежить від характеру оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, також розрахунок показників рентабельності визначає наскільки прибутковою є діяльність підприємства, продукції, активів і власного капіталу.

Розглянемо показники рентабельності, які розраховуються за формулами [44]:

Рентабельність власного капіталу (ROE) = чистий прибуток / середньорічна вартість власного капіталу*100%;

Рентабельність активів (Ra) = чистий прибуток / середньорічна вартість активів*100%;

Рентабельність оборотних активів (Roo) = чистий прибуток / середньорічна вартість оборотних активів*100%;

Валова рентабельність виробництва (RBB) = валовий прибуток / собівартість реалізованої продукції*100%;

Чиста рентабельність виробництва (NBB) = чистий прибуток / собівартість реалізованої продукції*100%;

Результати розрахунків коефіцієнтів рентабельності представлені у таблиці 2.10.

Рентабельність власного капіталу характеризує, скільки припадає чистого прибутку на одиницю власного капіталу. На протязі 2019-2021 рр. спостерігається ріст рентабельності власного капіталу. В 2021 рік рентабельність складає 32,79% тобто лише 0,32 грн. чистого прибутку припадає на одиницю власного капіталу, що є позитивною тенденцією для підприємства.

Таблиця 2.10

Розрахунок показників рентабельності підприємства

Показник	2019	2020	2021
Рентабельність інвестицій (капіталу)			
Рентабельність власного капіталу	12,46	13,57	32,79
Рентабельність активів			
Рентабельність активів	4,16	5,78	11,13
Рентабельність оборотних активів	4,17	5,8	11,15
Рентабельність виробничої діяльності			
Валова рентабельність виробництва	16,22	11,67	10,67
Чиста рентабельність виробництва	0,98	1,55	1,50

Рентабельність активів показує, скільки чистого прибутку припадає на 1 грн вкладених активів. В 2021 році рентабельність активів збільшилась і складає 11,13%, що оцінюється, як позитивна тенденція, тобто у цей рік здійснювалося ефективне управління підприємством.

Рентабельність оборотних активів - показує віддачу кожної гривні, вкладеної в оборотні активи, позитивним буде збільшення. Як видно з рисунку 2.7 в 2020 році рентабельність оборотних активів зросла і складає 5,8 %, що свідчить про задовільну рентабельність діяльності підприємства. В 2021 році рентабельність оборотних активів зросла і складає 11,15 %, що свідчить про задовільну рентабельність діяльності підприємства (рис. 2.7).

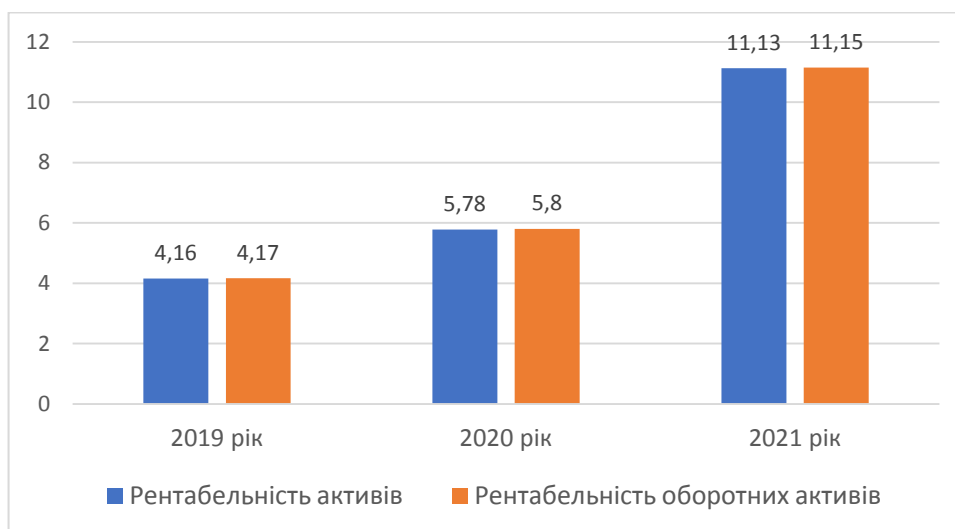

Рис. 2.7. Динаміка рентабельності активів та рентабельності оборотних активів ТОВ «Агротаєрс» за 2019-2021 рр.

Валова рентабельність виробництва показує, скільки валового прибутку припадає на одиницю виручки. У періоді з 2019 по 2021 рік, спостерігається поступове зменшення показника, це пов'язано з тим, що темп приросту собівартості продукції перевищує приріст чистого прибутку.

Чиста рентабельність виробництва показує, скільки гривень чистого прибутку доводиться на гривню реалізованої продукції. У нашому випадку за період 2019-2021 рр. найменше значення спостерігається у 2019 році, що складає 0,98% тобто 0,98 грн. чистого прибутку припадає на гривню реалізованої продукції.

Висновки до розділу 2

На основі проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «Агротаєрс» були зроблені наступні висновки:

У періоді з 2019 – 2021 рр. загальна сума пасивів підприємства збільшувалася. Але в 2021 році відбулося їх збільшення більше ніж в 2 рази. Питома вага власного капіталу в 2021 років впала на 31,07% і становила 25,38% від розміру всіх пасивів. Поточні зобов'язання зросли і в 2021 році займали 74,62% у пасивах підприємства.

У періоді з 2019 – 2020 рр. загальна сума активів підприємства також збільшилась. Доля необоротних активів має дуже низьку питому у складі активів. Усі необоротні активи в 2021 році були представлені основними засобами. Щодо оборотних активах то найбільшу питому вагу у 2021 році займають запаси та дебіторська заборгованість за роботи 40,5% та 29,08% відповідно.

Проведений аналіз ліквідності балансу ТОВ «Агротаєрс» за 2019 – 2021 рр. показав, що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, тому що не виконується тільки умова першої нерівності. Отже, підприємство не має достатньо коштів і не має можливості виконати найбільш термінові зобов'язання в будь-який період часу.

Аналіз показників ліквідності показав, що всі значення показників ліквідності в 2021 році були нижче нормативного значення, що свідчить про те, що у підприємства не достатньо коштів для погашення своїх короткострокових зобов'язань, що є небезпечною тенденцією для підприємства. Щодо коефіцієнта абсолютної ліквідності то протягом 2019-2021 рр. значення показника не відповідали нормативу, тобто підприємство не мало можливість погашати короткострокову заборгованість найближчим часом.

Проаналізувавши фінансову стійкість підприємства можна зробити висновок, що майже всі показники не відповідають нормативним значенням в 2021 році. Якщо порівнювати ситуацію, що склалася в 2021 році відносно 2020

року, то можна побачити що коефіцієнт маневреності власного капіталу залишився не змінним. Щодо показника фінансової стійкості, то він знаходиться нижче меж нормативного значення, що відображає негативну тенденцію для підприємства.

Проаналізувавши показники ділової активності можна зробити висновок, що за 2019-2021 рр. коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності власного капіталу, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зросли, що оцінюється як дуже позитивний фактор. Отже можна сказати, що підприємство знаходиться у добрій ситуації, так як характеризується високим рівнем ділової активності.

Показники рентабельності показали, що рентабельність у 2021 році для підприємства була найбільш вдалою на відміну від 2020 року. Таке зростання відбулося за рахунок зростання чистого доходу і відповідно зростання прибутку підприємства.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АГРОТАЄРС»

3.1. Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ «Агротаєрс» за алгоритмічними методами

Фінансовий результат ТОВ «Агротаєрс», як було досліджено в 2 розділі бакалаврської роботи, мав форму прибутку і формувався в більшій мірі за рахунок прибутку отриманого від операційної діяльності. Існують різні показники якими характеризуються фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання. Це може бути чистий дохід який отримує підприємство від реалізації виробленої продукції, валовий прибуток який визначається шляхом віднімання собівартості реалізованої продукції від чистого доходу, прибуток до оподаткування підприємства, чистий прибуток після сплати податків або збиток.

Вважаємо доцільним прогнозувати валовий прибуток ТОВ «Агротаєрс» з метою обґрунтування рішень для майбутньої ефективної діяльності підприємства.

Прогнозування фінансових показників дає змогу визначати та аналізувати тенденції, які складаються у межах періоду прогнозування фінансової політики з урахуванням впливу сукупності чинників, як внутрішніх так і зовнішніх, і за результатами прогнозування визначає перспективи фінансової стратегії, яка реалізується в даному періоду та повинна забезпечити підприємству фінансову стабільність [45].

В даній роботі прогнозується два показника - виручка від реалізованої продукції та собівартість реалізованої продукції за допомогою яких в подальшому буде розраховано прогноз валового прибутку.

Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ «Агротаєрс» в дипломній роботі пропонується здійснювати за алгоритмічними методами.

При використанні алгоритмічних методів здійснюється послідовна заміна фактичних рівнів часового ряду y_t їхніми згладженими значеннями $\hat{y}_t$, які за певним алгоритмом розрахунку в кожному методі дозволяють оцінити невідому функцію тренду v_t у будь-якій наперед заданій точці t , не претендуючи при цьому на аналітичне (тобто у вигляді певної формули) представлення функції v_t для всього базового періоду $t=1,2,\dots,n$. Ці методи мають механізм автоматичного налагодження на зміну досліджуваного показника. Це дозволяє моделям завжди пристосовуватися до зміни інформації й наостанку інтервалу прогнозової бази відобразити тенденцію, що склалася на поточний момент. Прогноз отримують як екстраполяцію тенденції поточного рівня ряду, тобто останнього на даний момент.

Найвідомішими ітераційними методами згладжування часових рядів що застосовуються для прогнозування фінансових показників є метод ковзної середньої, експоненціального згладжування, адаптивного згладжування та їхні модифікації.

3.1.1. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом ковзної середньої

Метод ковзної середньої ($MA(m)$ — «moving average») вважається простим методом побудови тренду. При застосуванні методу ковзної середньої згладжування базується на взаємному погашенні випадкових відхилень в середніх величинах. Зменшення випадкового розкиду (дисперсії) свідчить про згладжування значень.

При згладжування за допомогою ковзної середньої початкові рівні часового ряду y_t замінюють його середніми величинами $\hat{y}_t$, розрахованими для обраного поліному певної кількості рівнів ряду. Одержані значення стосуються середини обраного інтервалу. Далі інтервал згладжування зсувається на одне спостереження (рівень ряду), і визначається наступне значення ряду. Інтервали

визначення середньої постійно є однаковими. Таким чином, у кожному інтервалі згладжена середня здійснює оцінку середньої точки цього інтервалу. В процесі згладжування часового ряду ковзною середньою приймають участь у розрахунках усі рівні ряду. Чим ширший інтервал ковзання, тим гладшим виглядає тренд. Під порядком ковзної середньої розуміють кількість даних, які входять до інтервалу. Якщо в інтервал згладжування входять m значень часового ряду, то ковзна середня буде m -го порядку, що записується як $MA(m)$. Розраховані середні дані потрібно розміщувати в центрі інтервалу згладжування.

На вибір інтервалу згладжування впливає специфіка вхідних даних. Окрім того, з техніки обчислення ковзної середньої різна для m парного та непарного числа. Якщо m непарне, то розрахована середня потрапляє у центр інтервалу згладжування на фактичний рівень часового ряду. Якщо m парне, то розраховану середню не можна віднести до жодного рівня ряду: вона буде розташована в центрі інтервалу між двома суміжними рівнями. Для уникнення цієї незручності, додатково розраховують центровані ковзні середні (МАС) цих двох суміжних ковзних середніх.

Якщо m є парним і його можна записати у вигляді $(2k)$, ковзна середня обчислюється за формулою [46]:

$$\hat{y}_t = \frac{\sum_{t=t-k+0,5}^{t+k-0,5} y_t}{m}. \quad (3.1)$$

Процедура триває до тих пір, поки до інтервалу згладжування не ввійде останнє спостереження часового ряду.

В результаті будуть знайдені оцінки $\hat{y}_t$ згладжених значень часового ряду y_t для всіх t , окрім $t=1, 2, \dots, k$ та $t=n, n-1, \dots, n-k+1$. Згладжений ряд коротший за початковий на $(m-1)$ спостережень. Для визначення згладжених значень $\hat{y}_t$ у k перших і k останніх крайніх точках усього часового ряду можна використати відповідні значення локально апроксимаційних поліномів, побудованих,

відповідно, за $2k+1$ першими та $2k+1$ останніми точками часового ряду $y_1, y_2, y_3, \dots, y_n$

Прогнозованому значенню $\hat{y}_n(1)$ на один період випередження відповідає останнє згладжене значення $\hat{y}_{n-k}$, обчислене як ковзна середня m -го порядку (і парного, і непарного m) за m останніми даними часового ряду $y_{n-m+1}, y_{n-m+2}, \dots, y_n$. Відмітимо, що згладжене значення $\hat{y}_{n-k}$ у випадку стаціонарного ряду дорівнює прогнозу очікуваного значення показника в майбутньому не лише на прогнозований період $n+1$, а й на наступний та подальші періоди.

Метод ковзної середньої набув поширення для короткотермінового прогнозування. За більших значень m коливання згладженого ряду помітно зменшується, але водночас значно скорочується кількість спостережень. Цей недолік помітний за невеликої довжини ряду, або коли треба зробити екстраполяцію на майбутнє. Окрім того, тренд, одержаний за допомогою ковзної середньої, не має кількісного вираження, тобто швидкість зміни ряду невідома. При невеликій кількості спостережень метод часто призводить до викривлення тенденцій, а вибір величини інтервалу згладжування важко обґрунтувати, хоча від цього залежить форма кривої. Водночас зі зменшенням дисперсії у згладженому ряду можуть виникнути систематичні коливання, обумовлені автокореляцією його послідовних значень аж до порядку $2k$ (ефект Слуцького-Юла), тобто методи ковзної середньої можуть спричиняти автокореляцію залишків, навіть якщо вона була відсутня у початкових даних [46].

Методом ковзної середньої не доцільно прогнозувати більше ніж на один період вперед, оскільки в цьому випадку братиметься середнє від середнього [47].

Є три обмеження на застосування методу ковзного середнього. По-перше, цей метод доцільно застосовувати там, де в кожному наступному періоді, відбуваються лише невеликі зміни (хоча можуть бути випадки істотної варіації в періоді, протягом часового горизонту має бути відносна стабільність). По-

друге, повинен бути короткий часовий горизонт прогнозу. По-третє, якщо прогнозована змінна, що лежить в основі закономірності, коливається, то метод може бути непридатним [47].

Значення показників, які розташовані ближче до періоду, що прогнозується, роблять сильніший вплив на значення показників, що прогножуються в порівнянні з віддаленими періодами і це є також особливістю методу ковзної середньої [48].

Спрогнозуємо виручку від реалізації продукції ТОВ «Агротаєрс» методом ковзних середніх на 1 квартал 2022 року.

Таблиця 3.1

Планування виручки від реалізації продукції ТОВ «Агротаєрс» методом простої ковзної середньої на 2022 рік

Квартали	t	Виручка	Разом за 4 квартали	Ковзні середні $MA(4)$	Центровані ковзні середні $MAC(2)$	Прогноз	Похибки
2019 I кв.	1	1992,3					
II кв.	2	2249,1					
			8423,7	2105,92			
III кв.	3	2060,4			2034,18		
			7849,8	1962,45			
IV кв.	4	2121,9			1882,58		
			7210,9	1802,72			
2020 I кв.	5	1418,4			1730,56	2105,92	48,47
			6633,6	1658,4			
II кв.	6	1610,2			1628,25	1962,45	21,87
			6392,4	1598,1			
III кв.	7	1483,1			1958,27	1802,72	21,55
			9273,8	2318,45			
IV кв.	8	1880,7			2693,18	1658,4	1,82
			12271,7	3067,92			
2021 I кв.	9	4299,8			3469,27	1598,1	62,83
			15482,5	3870,62			
II кв.	10	4608,1			4239,13	2318,45	49,68
			18430,6	4607,65			
III кв.	11	4693,9				3067,92	34,64
IV кв.	12	4828,8				3870,62	19,84
2022 I кв.	13					4607,65	$\Sigma=260,7$

Для того щоб зробити висновок про ефективність отриманої моделі й про можливість її використання для планування виручки, необхідно визначити середній відсоток відхилень теоретичних (розрахункових) значень виручки від фактичних, тобто визначити середню помилку прогнозу.

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі [49, 50]:

$$\varepsilon = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n \left[\frac{|y_{\phi} - y_p|}{y_{\phi}} \cdot 100 \right] \quad (3.2)$$

Середня відносна помилка для виручки від реалізації:

$$\varepsilon = 260,7 / 8 = 32,58\%.$$

Інтерпретація значень середньої відносної помилки для оцінки точності прогнозу представлена в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Інтерпретація значень середньої відносної помилки

Середня відносна помилка (ε), %	Інтерпретація
< 10	Точність прогнозу висока
10-20	Точність хороша
20-50	Точність задовільна
> 50	Точність незадовільна

Середня відносна помилка попадає в інтервал (20%-50%) – точність прогнозу задовільна.

За даними розрахунків видно, що визначений таким чином плановий обсяг виручки від реалізації в 1 кварталі 2022 р. буде становити 4607,65 тис. грн.

Графічно згладжування ряду за допомогою ковзної середньої унаочнює рис. 3.1.

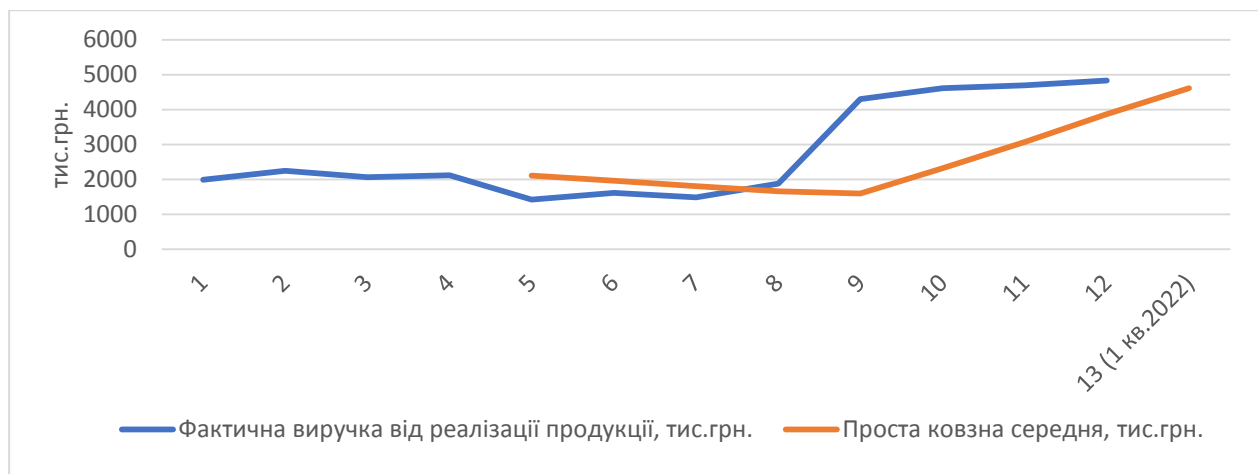

Рис. 3.1. Згладжування ряду за допомогою ковзної середньої

Далі виконаємо прогнозування собівартості реалізованої продукції ТОВ «Агротаєрс» методом ковзної середньої (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогнозування собівартості реалізованої продукції ТОВ «Агротаєрс» методом простої ковзної середньої на 2022 рік

Квартали	t	Собівартість	Разом за 4 квартали	Ковзні середні $MA(4)$	Центровані ковзні середні $MAS(2)$	Прогноз	Похибки
1	2	3	4	5	6	7	8
2019 I кв.	1	1532,1					
II кв.	2	1656,0					
			7247,5	1811,87			
III кв.	3	1965,5			1792,58		
			7093,2	1773,3			
IV кв.	4	2093,9			1743,77		
			6857	1714,25			
2020 I кв.	5	1377,8			1637,71	1811,87	31,5
			6244,7	1561,17			
II кв.	6	1419,8			1496,13	1773,3	24,89
			5724,4	1431,1			
III кв.	7	1353,2			1699,66	1714,25	26,68
			7872,9	1968,22			
IV кв.	8	1573,6			2268,81	1561,17	0,78
			10277,6	2569,4			
2021 I кв.	9	3526,3			2961,61	1431,1	59,41
			13415,3	3353,82			
II кв.	10	3824,5			3758,07	1968,22	48,53
			16649,3	4162,32			
III кв.	11	4490,9				2569,4	42,78
IV кв.	12	4807,6				3353,82	30,23
2022 I кв.	13					4162,32	$\Sigma=264,8$

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$\varepsilon = 264,8/8 = 33,1\%$ - інтервал 20%-50%, точність прогнозу задовільна.

Графічно згладжування ряду за допомогою ковзної середньої унаочнює рис. 3.2.

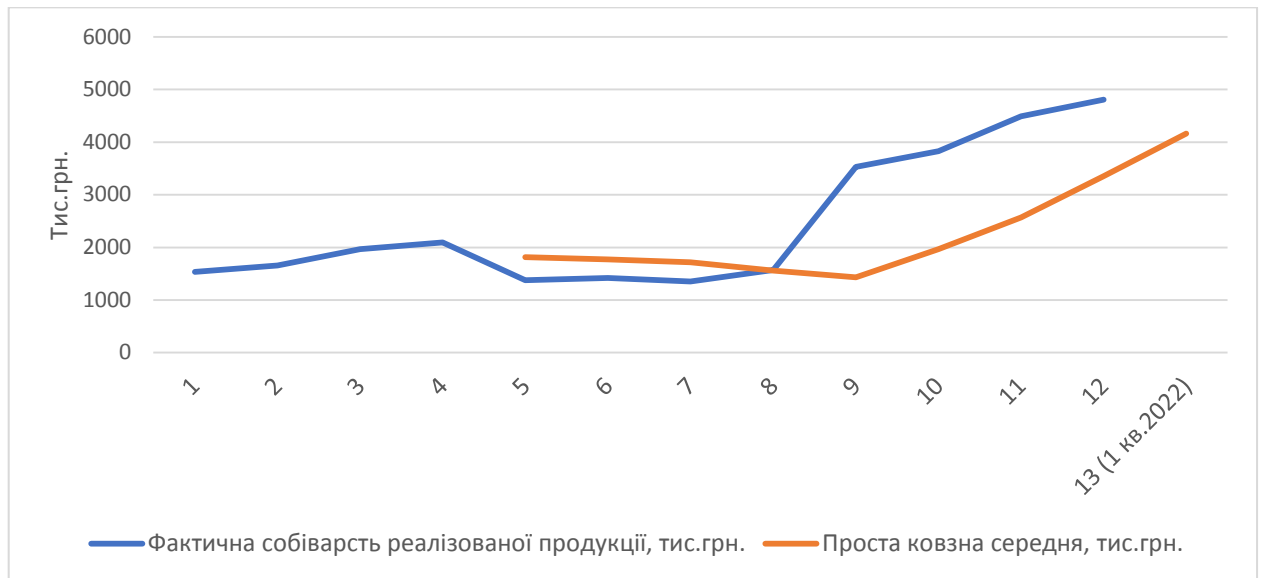

Рис. 3.2. Згладжування ряду за допомогою ковзної середньої

3.1.2. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства адаптивним методом Хольта

Для здійснення короткострокових прогнозів фінансових показників діяльності підприємства найбільш часто рекомендують застосовувати адаптивні методи.

Адаптивні методи прогнозування дозволяють автоматично змінити константу згладжування в процесі побудови прогнозу. Інструмент, що застосовується при побудові прогнозу в адаптивних методах це математична модель з одним фактором «час».

Прогнозування адаптивними моделями дозволяють дисконтувати дані та своєчасно пристосовувати параметри при зміні умов даних або появі нових

даних, що прогноуються. Ці моделі швидко оновлюються та не потребують здійснення розрахунків спочатку ряду.

Для здійснення короткострокових прогнозів фінансових показників діяльності підприємства найбільш часто рекомендують застосовувати адаптивні методи.

Адаптивні методи прогнозування дозволяють автоматично змінити константу згладжування в процесі побудови прогнозу. Інструмент, що застосовується при побудові прогнозу в адаптивних методах це математична модель з одним фактором «час».

Прогнозування адаптивними моделями дозволяють дисконтувати данні та своєчасно пристосовувати параметри при зміні умов даних або появі нових даних, що прогноуються. Ці моделі швидко оновлюються та не потребують здійснення розрахунків спочатку ряду.

Адаптивні моделі, включаючи модель Хольта, базуються на двох схемах: або ковзної середньої, або авторегресії.

Модель Хольта - це модель лінійно-адитивного тренду [46]:

$$\hat{y}_t(\tau) = \hat{a}_{0,t} + \hat{a}_{1,t} \cdot \tau \quad (3.3)$$

де $\hat{y}_t(\tau)$ - прогнозована оцінка рівня ряду $y_{t+\tau}$, яка розраховується в момент часу t на τ кроків уперед,

$\hat{a}_{0,t}$ - оцінка того, що досягли на поточному кроці (t -го) рівня часового ряду,

$\hat{a}_{1,t}$ - оцінка поточного приросту.

Припускається, що випадкові залишки e мають нормальний закон розподілу із нульовим математичним сподіванням та дисперсією σ_e^2 .

Цей метод є модифікацією моделі Брауна, але він усуває однопараметричність моделі Брауна за рахунок запровадження двох параметрів згладжування - α та β , ($0 < \alpha < 1, 0 < \beta < 1$).

Корегують параметри моделі Хольта (3.3) за наступними формулами:

$$\hat{a}_{0,t} = \hat{a}_{0,t-1} + \hat{a}_{1,t-1} + \alpha \cdot e_t, \quad (3.4)$$

$$\hat{a}_{1,t} = \hat{a}_{1,t-1} + \alpha \cdot \beta \cdot e_t, \quad (3.5)$$

де e_t - похибка прогнозу рівня y_t , обчислена в момент часу $(t-1)$ на один крок уперед, $e_t = y_t - \hat{y}_t$.

Коефіцієнт $a_{0,t}$ має значення, близьке до останнього рівня, і становить закономірну складову цього рівня; коефіцієнт $a_{1,t}$ - визначає приріст, що склався наприкінці періоду спостережень, але характеризує також швидкість зростання показника попередніх етапах. Початкові значення параметрів моделі знаходять за методом найменших квадратів на підставі кількох перших спостережень. Оптимальні значення параметрів згладжування α та β визначають методом багатовимірної числової оптимізації, вони є незмінними для всього періоду спостереження.

Після визначення параметрів $a_{0,t}$ та $a_{1,t}$ прогноз на τ моментів часу, тобто $\hat{y}_t(\tau)$, розраховують як суму оцінки середнього поточного значення ($\hat{a}_{0,t}$) та очікуваного показника зростання ($\hat{a}_{1,t}$), помноженого на період випередження τ , тобто

$$\hat{y}_t(\tau) = \hat{a}_{0,t} + \hat{a}_{1,t} \tau. \quad (3.6)$$

Здійснимо прогнозування виручки від реалізації продукції на 1 кв. 2019 року методом Хольта.

1. Розраховуємо експоненціально-згладжений ряд за формулою 3.7 [51].

$$L_t = k \cdot Y_t + (1-k) \cdot (L_{t-1} + T_{t-1}), \quad (3.7)$$

де L_t – згладжена величина на поточний період;

k – коефіцієнт згладжування ряду;

Y_t – поточні значення ряду;

L_{t-1} – згладжена величина за попередній період;

T_{t-1} – значення тренда за попередній період.

Коефіцієнт згладжування ряду k задається вами в ручну і знаходиться в діапазоні від 0 до 1. Прийmemo $k = 0,3$.

Для першого періоду на початку даних експоненціально-згладжений ряд дорівнює першому значенню ряду (обсягом продажів за перший квартал) $L_1 = Y_1$.

Водимо значення L першого періоду і розраховуємо згладжену величину для другого періоду (2 кв 2019 року).

$$L_{2\text{кв. } 2019} = 0,3 * 2249,1 + (1-0,3) * (1992,3 - 0) = 2069,34 \text{ тис.грн.}$$

2. Визначаємо значення тренда за формулою 3.8.

$$T_t = b * (L_t - L_{t-1}) + (1-b) * T_{t-1}, \quad (3.8)$$

де T_t - значення тренда на поточний період; b - коефіцієнт згладжування тренда; L_t - експоненціально згладжена величина за поточний період; L_{t-1} - експоненціально згладжена величина за попередній період; T_{t-1} - значення тренда за попередній період.

Коефіцієнт згладжування тренда b задається вами в ручну і знаходиться в діапазоні від 0 до 1. Прийmemo $b = 0,4$.

Значення тренда для першого періоду дорівнює 0 ($T_1 = 0$).

$$T_{2\text{кв. } 2019} = 0,4 * (2069,34 - 1992,3) + (1-0,4) * 0 = 30,81 \text{ тис.грн.}$$

Повторюємо кроки 1-2.

3. Робимо прогноз по методу Хольта.

Прогноз на p періодів вперед дорівнює [51]:

$$\hat{Y}_{t+p} = L_t + p * T_t, \quad (3.9)$$

де $\hat{Y}_{t+p}$ - прогноз по методу Хольта на p період;

L_t - експоненціально згладжена величина за останній період;

p - порядковий номер періоду, на який робимо прогноз;

T_t - тренд за останній період.

$$\hat{Y}_{1\text{ кв } 2022} = 3513,92 + 1 * 287,92 = 3801,85 \text{ тис.грн.}$$

$$\hat{Y}_{2\text{ кв } 2022} = 3513,92 + 2 * 287,92 = 4089,78 \text{ тис.грн.}$$

$$\hat{Y}_{3\text{ кв } 2022} = 3513,92 + 3 * 287,92 = 4377,71 \text{ тис.грн.}$$

Розрахунок значень прогнозної моделі зведено в табл. 3.4.

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$\varepsilon = 253,11/11 = 23,01\%$ - інтервал 20%-50%, точність прогнозу задовільна.

Таблиця 3.4

Розрахунок прогнозової виручки ТОВ «Агротаєрс» методом Хольта

Рік	Квартал	Виручка	Lt = експоненціально згладжений ряд	Tt= значення тренду	Прогноз на 1 період для аналізу	Помилка моделі	Середня відносна помилка	Відхилення помилки	Точність прогнозу
2019	1	1992,3	1992,3	0	1992,3			0,013037	0,917182
	2	2249,1	2069,34	30,81	1992,3	256,8	11,41	0,000372	
	3	2060,4	2045,08	8,78	2100,15	-39,75	1,92	0,001028	
	4	2121,9	2061,97	12,02	2053,87	68,02	3,205	0,213645	
2020	1	1418,4	1860,48	-73,37	2074,009	-655,609	46,22	0,01207	
	2	1610,2	1836,76	-53,51	1787,104	-176,904	10,98	0,040958	
	3	1483,1	1768,12	-59,56	1783,24	-300,14	20,23	0,008378	
	4	1880,7	1843,59	-5,55	1708,56	172,13	9,15	0,327789	
2021	1	4299,8	2584,34	292,96	1838,04	2461,75	57,25	0,141073	
	2	4608,1	2986,39	336,6	2877,31	1730,79	37,55	0,0853	
	3	4693,9	3263,02	312,61	3322,99	1370,907	29,20	0,06735	
	4	4828,8	3513,92	287,92	3575,63	1252,16	25,95		
Всього:							253,11		

Продовження табл. 3.4

Рік	Квартал	№ періоду	Прогноз на 3 періоди	Помилка моделі	Відхилення помилки	Точність прогнозу	Yt + p Ряд з моделлю прогнозу
2019	1					0,077506	1992,3
	2						1992,3
	3	1					2100,15
	4	2					2053,87
2020	1	3	2161,788	-743,388	0,274684		2161,78
	2	3	2071,452	-461,252	0,082057		2071,45
	3	3	2098,068	-614,968	0,171935		2098,06
	4	3	1640,345	240,355	0,016333		1640,34
2021	1	3	1676,218	2623,582	0,3723		1676,21
	2	3	1589,432	3018,668	0,429128		1589,43
	3	3	1826,938	2866,962	0,373058		1826,93
	4	3	3463,246	1365,554	0,079972		3463,24
2022	1						3801,85
	2						4089,78
	3						4377,71

На рисунку 3.3 представлені результати прогнозного та дійсного об'єму виручки від реалізації за моделлю Хольта.

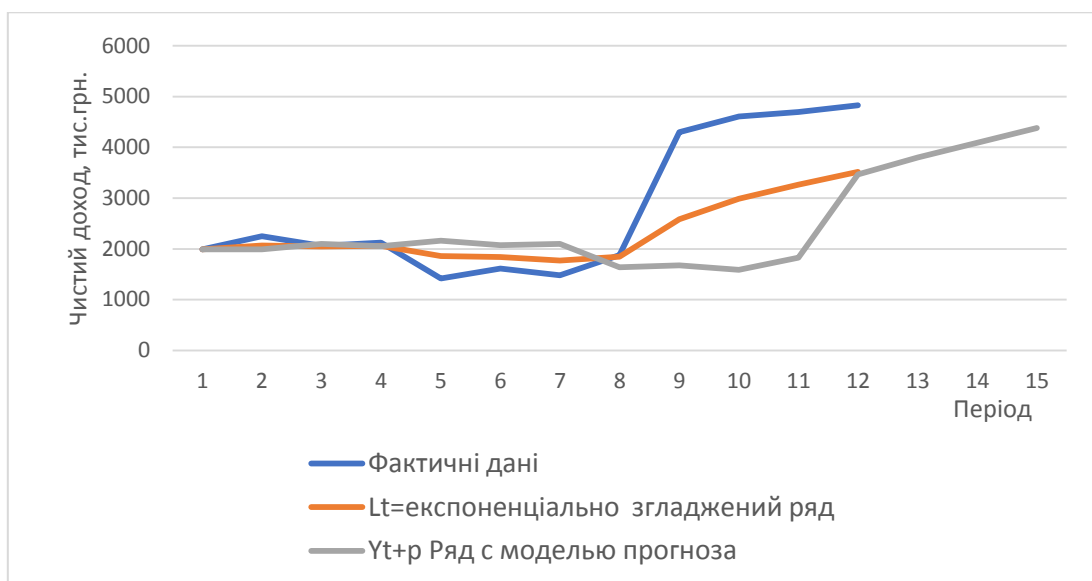

Рис. 3.3. Графіки фактичного ряду, експоненціально згладженого ряду та ряду з моделлю прогнозу на кожний період ряду (чистий дохід)

Спрогнозуємо собівартість реалізованої продукції за методом Хольта.

Розраховуємо згладжену величину для другого періоду (2 кв 2019 року).

$$L_{2\text{кв. } 2019} = 0,3*1656+(1-0,3)*(1532,0 - 0) = 1569,27 \text{ тис.грн.}$$

Значення тренда для першого періоду дорівнює 0 ($T_1 = 0$).

$$T_{2\text{кв. } 2019} = 0,4*(1569,27 - 1532,1)+(1-0,4)*0 = 14,86 \text{ тис.грн.}$$

Робимо прогноз собівартості по методу Хольта.

$$\hat{Y}_{1 \text{ кв } 2022} = 3242,25 + 1*333,92 = 3576,17 \text{ тис.грн.}$$

$$\hat{Y}_{2 \text{ кв } 2022} = 3242,25 + 2*333,92 = 3910,09 \text{ тис.грн.}$$

$$\hat{Y}_{3 \text{ кв } 2022} = 3242,25 + 3*333,92 = 4244,02 \text{ тис.грн.}$$

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$$\varepsilon = 271,92/11 = 24,72\% \quad - \text{ інтервал } 20\%-50\%, \quad \text{точність прогнозу}$$

задовільна.

Розрахунок значень прогнозної моделі собівартості зведено в табл. 3.5.

На рисунку 3.4 представлені результати прогнозного та дійсного об'єму собівартості за моделлю Хольта.

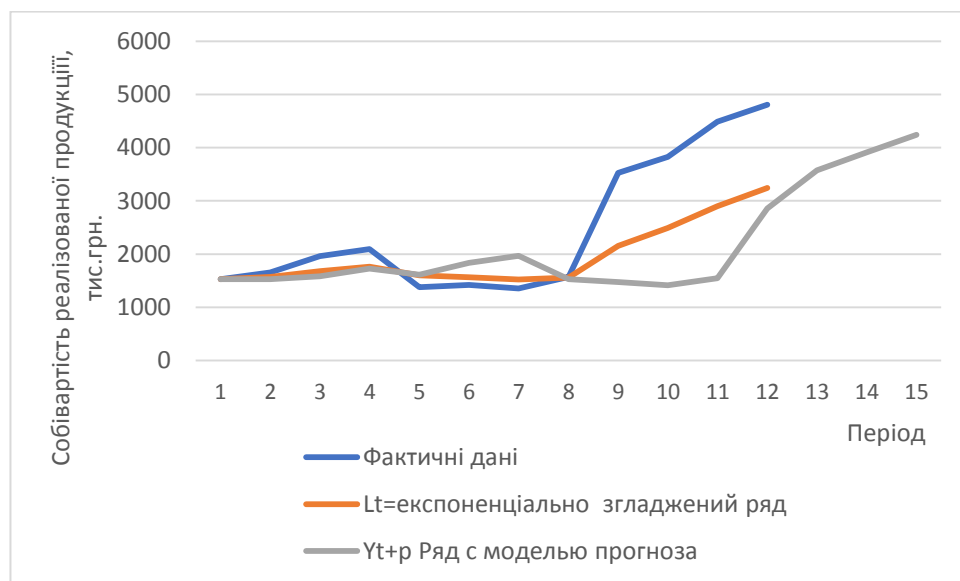

Рис. 3.4. Порівняльні результати прогнозу собівартості методом Хольта

Таблиця 3.5

Розрахунок прогнозу собівартості ТОВ «Агротаєрс» методом Хольта

Рік	Квартал	Собівартість	Lt = експоненціально згладжений ряд	Tt= значення тренду	Прогноз на 1 період для аналізу	Помилка моделі	Середня відносна помилка	Відхилення помилки	Точність прогнозу
2019	1	1532,1	1532,1	0	1532,1				0,916021
	2	1656	1569,27	14,86	1532,1	123,9	7,48	0,005	
	3	1965,5	1677,73	52,305	1584,13	381,36	19,4	0,037	
	4	2093,9	1765,96	66,67	1730,03	363,86	17,37	0,03	
2020	1	1377,8	1602,84	-25,24	1832,64	-454,84	33,01	0,10	
	2	1419,8	1565,6	-30,04	1577,6	-157,8	11,11	0,012	
	3	1353,2	1522,91	-35,101	1535,55	-182,35	13,47	0,018	
	4	1573,6	1562,68	-5,14	1487,809	85,79	5,45	0,0029	
2021	1	3526,3	2155,37	233,98	1557,53	1968,76	55,83	0,311	
	2	3824,5	2492,32	275,17	2389,36	1435,13	37,52	0,1408	
	3	4490,9	2899,27	327,88	2767,49	1723,406	38,37	0,1472	
	4	4807,6	3242,25	333,93	3227,16	1580,43	32,87	0,108	
Всього:							271,92		

Продовження табл. 3.5

Рік	Квартал	№ періоду	Прогноз на 3 періоди	Помилка моделі	Відхилення помилки	Точність прогнозу	Yt + p Ряд з моделлю прогнозу
2019	1					0,793852	1532,1
	2						1532,1
	3	1					1584,13
	4	2					1730,03
2020	1	3	1613,87	-236,07	0,02935		1613,87
	2	3	1834,64	-414,84	0,0853		1834,64
	3	3	1966,002	-612,8	0,20507		1966,00
	4	3	1527,11	46,48	0,00087		1527,11
2021	1	3	1475,47	2050,82	0,3382		1475,47
	2	3	1417,6	2406,89	0,39606		1417,6
	3	3	1547,23	2943,66	0,4296		1547,23
	4	3	2857,33	1950,26	0,1645		2857,33
2022	1						3576,17
	2						3910,09
	3						4244,02

3.2. Вибір найкращого методу прогнозування показників діяльності підприємства ТОВ «Агротаєрс»

Спрогнозував показники діяльності ТОВ «Агротаєрс», які мають вплив на формування валового прибутку підприємства трьома методами, а саме: методом ковзної середньої, методом експоненціального згладжування та методом Хольта, здійснимо вибір найкращого методу прогнозування показників. Для цього порівняємо точності (помилки) прогнозу показників.

Результати розрахунків, а саме помилка прогнозу у відсотках по кожному показнику за 2 методами прогнозування представлена у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Середня відносна помилка апроксимації (помилка прогнозу) за трьома методами прогнозування, %

Показник	Методи прогнозування	
	Метод ковзної середньої	Метод Хольта
Виручка від реалізації продукції	32,58	23,01
Собівартість реалізованої продукції	33,1	24,72

Як видно з табл. 3.6, що прогнозування фінансових результатів доцільно здійснювати за допомогою методу Хольта.

У результаті проведених досліджень встановлено, що жоден із методів прогнозування не може завжди і всюди давати гарні результати. Це пояснюється тим, що кожен метод прогнозу має свої переваги і недоліки, у зв'язку з чим він може краще за інші методи прогнозувати певний вид показника.

Розрахуємо прогнозний валовий прибуток ТОВ «Агротаєрс» на 1 квартал 2022 року різними методами. Зведемо розраховані показники валового прибутку в таблицю 3.7.

Таблиця 3.7

Зіставлення економічних показників фінансових результатів отриманих різними методами планування

Показник	Базовий 4 кв. 2021	Плановий 1 кв. 2022 метод Хольта	Плановий 1 кв. 2022 метод ковзних середніх
Дохід від реалізації робіт, тис.грн.	4828,8	3801,85	4607,65
Собівартість реалізації робіт, тис.грн.	4807,6	3576,17	4162,32
Валовий прибуток, тис.грн.	21,2	225,68	445,33

Як видно з табл. 3.7 при прогнозуванні всіма методами екстраполяції відбувається збільшення планованого розміру валового прибутку.

Найбільший розмір валового прибутку прогнозовано ковзної середньої, але середня відносна похибка при використанні цього методу сама велика.

Тому для обрання найкращого методу прогнозування, які були використані у роботі необхідно врахувати як переваги, так і певні недоліки, що притаманні даними методам прогнозування.

Характерною особливістю адаптивного прогнозування є здатність безперервного врахування якісних і кількісних змін у динаміці процесів, які досліджуються, за рахунок надання більшої інформаційної цінності даним, що отримані у періоди часу, найближчі до моменту прогнозування. Це дозволяє оновлювати прогнози достатньо швидко, за допомогою нескладних математичних процедур і, як наслідок, своєчасно корегувати управлінські рішення для отримання бажаного або можливого прибутку [52].

Серед адаптивних моделей найбільше розповсюдження отримали ті, що базуються на процедурі експоненціального згладжування. Це пояснюється тим, що такі моделі дозволяють отримувати верифіковані результати в умовах нестабільного середовища, тобто коли відсутня достовірна інформація про динаміку як окремих економічних процесів, так і зовнішнього середовищ в цілому [52].

Адаптивні моделі прогнозування мають ряд переваг у порівнянні з багатьма іншими відомими моделями, серед яких головним є те, що вони не вимагають суттєвих математичних обчислень, є простими у реалізації, не накладають обмежень на довжину ряду та дозволяють швидко побудувати прогноз [53].

Недоліки, що мають адаптивні моделі, викликані тим, що вони будують прогнозне значення із запізненням на один крок. У випадках, коли має місце різкий спад чи різкий зріст рівнів ряду, або коли знак тенденції змінюється зі

зросту на спад чи зі спаду на зріст, такі моделі не можуть спрогнозувати майбутні значення правильно [53].

Особливістю методу екстраполяції на основі ковзної середньої є те, що рівень показників, який знаходиться ближче до прогнозованого періоду, чинить більший вплив на значення прогнозованих показників, порівняно з віддаленими періодами. Перевага методу ковзної середньої полягає у тому, що на значення прогнозованих показників впливають тією чи іншою мірою усі дані передісторії, в той час, коли значення середньорічного коефіцієнта росту визначається тільки крайніми величинами динамічного ряду [54].

Обмеженість методу ковзної середньої полягає в тому, що він слабо враховує специфіку трендів у динамічних рядах і коливань. Також прості методи екстраполяції тенденції не дають можливості передбачити результат при нестабільності, мінливості умов у майбутньому [55].

Величина отриманого прибутку є відображенням спроможності підприємства своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі, тому прогнозування прибутку має здійснюватися за допомогою моделей адаптивного прогнозування, які базуються на процедурі експоненціального згладжування.

Отже, за результатами дослідження можна зробити висновок, що модель Хольта є найефективнішою в сучасних посткризових умовах, та надає найбільш адекватні прогнозні значення оскільки за допомогою коефіцієнту згладжування дозволяє простежити кризові явища, які спостерігаються в Україні, та врахувати їх під час прогнозування в моделі.

Тому ми вважаємо, що прогнозувати фінансові показники, які впливають на формування валового прибутку ТОВ «Агротаєрс» доцільно методом Хольта.

3.3. Основні шляхи покращення діяльності ТОВ «Агротаерс»

Для ТОВ «Агротаерс», яке має вузький напрям діяльності, а саме займається лише торгівлею запасними частинами для автомобілів та їх ремонтом, одним з напрямів покращання його фінансового стану та діяльності взагалі може стати розробка нових видів послуг, або виробництва продукції тваринництва, яка зацікавить споживачів, що дасть змогу стабілізувати і покращити фінансовий стан підприємства.

Слід відмітити, що фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не отримує прибутку у розмірах, що забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та їх соціальної сфери.

Тому одним із основних напрямків покращення фінансового стану підприємства є збільшення його прибутку. Збільшувати прибуток можна за допомогою багатьох факторів. Резерви зростання прибутку - це кількісні можливості збільшення прибутку завдяки:

- збільшенню ціни на продукцію, надані послуги та виконану роботу;
- аналізу використання ресурсів підприємства, собівартості виготовленої продукції;
- збільшенню обсягу реалізації продукції;
- зменшенню витрат на реалізацію продукції (товарів, послуг).

Збільшення ціни на продукцію, надані послуги, виконану роботу не завжди є доцільним, тому не варто його використовувати, оскільки в умовах військового стану країни, покупці не завжди можуть переплачувати за надані послуги, виконану роботу, товари.

Ще одним із напрямків пошуку резервів зростання прибутку є аналіз використання ресурсів підприємства, собівартості виготовленої продукції.

Обсяг власних фінансових ресурсів можна збільшити шляхом:

- зменшення суми постійних витрат на утримання управлінського персоналу та ремонт основних засобів;

- зниження рівня змінних витрат за рахунок скорочення чисельності персоналу і зростання продуктивності праці;

- прискореної амортизації основних засобів;

- реалізації невикористовуваного майна [56].

Також важливо скорочувати загальновиробничі та адміністративні витрати. Це, перш за все, спрощення і здешевлення апарату управління, економія на управлінських витратах, а також скорочення витрат на заробітну плату допоміжних і підсобних робітників.

Основними резервами зменшення собівартості продукції (товарів, послуг) є збільшення обсягів виробництва, скорочення витрат на реалізацію за рахунок підвищення рівня продуктивності праці, раціонального використання матеріальних, енергетичних та трудових ресурсів.

Зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції - основний резерв збільшення прибутку підприємства. Зменшити витрати на виробництво можна завдяки технічним і технологічним заходам [57].

Також важливим резервом для покращення фінансового стану підприємства є скорочення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства.

Основними джерелами резервів підвищення рівня рентабельності продукції є збільшення суми прибутку від реалізації продукції, зниження собівартості товарної продукції [58].

Отже, аналізуючи витрати на виробництво продукції, можна знайти резерви їх зниження, які водночас є і резервами збільшення прибутку.

Здійснений фінансовий аналіз у другому розділі роботи показав, що підприємство має велику кредиторську заборгованість за отримані товари та послуги. Кредиторська заборгованість майже в 2 рази перевищує дебіторську

заборгованість. Це може негативно вплинути на зв'язки та довіру з постачальниками товарів.

У процесі здійснення господарської діяльності нерідко виникають ситуації, коли необхідно терміново розрахуватися з постачальниками або підрядчиками, а коштів не вистачає. У такому випадку за погодженням з контрагентами проблему можна вирішити шляхом застосування негрошових форм розрахунків. Негрошові форми розрахунку - це різні способи погашення взаємних фінансових зобов'язань без використання коштів. До таких форм розрахунків, зокрема, належать бартерні операції, розрахунки вексями, зарахування зустрічних вимог тощо.

Одним із варіантів негрошових розрахунків є вексельна форма розрахунків.

Вексель - цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векся (векселедержателю).

Вексельна форма розрахунків та їх умови обов'язково мають оформлюватися відповідними договорами або передбачатися ними. Відсутність такої умови у договорі (поставки товарів, виконання робіт, надання послуг тощо) створює підстави для визнання такого договору неукладеним (ст. 207 Цивільного кодексу) або недійсним.

Векселі можуть бути прості або переказні та існують виключно у документарній формі, крім фінансових векселів, що випускаються у бездокументарній формі у визначеному законодавством порядку.

Згідно з правилами, встановленими Законом про обіг векселів, видавати переказні і прості векселі можна лише для оформлення грошового боргу за фактично поставлені товари, виконані роботи, надані послуги.

За видачу векся без наявності грошового боргу за фактично поставлені товари, виконані роботи, надані послуги або без визначення у відповідному договорі умови проведення розрахунків із застосуванням векселів чи із

зазначенням суми платежу за векселем, що є більшою від суми зобов'язань трасанта перед трасантом або векселедавця (за переказним векселем трасанта) перед особою, якій чи за наказом якої має бути здійснено платіж, на юридичну особу - векселедавця (за переказним векселем трасанта) накладається штраф у розмірі від 400 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ст. 131 Закону про обіг векселів).

На підприємстві видача векселя супроводжується обов'язковим внесенням запису до реєстру виданих векселів, акта приймання-передачі векселів.

Платіж за векселем на території України здійснюється виключно у безготівковій формі (ст. 6 Закону про облік векселів).

Для цілей податкового обліку операції з цінними паперами, у тому числі з вексями, належать до операцій особливого виду. Особливість цих операцій полягає в тому, що платник податків при здійсненні операцій з цінними паперами замість обліку звичайних доходів і витрат веде окремий податковий облік фінансових результатів за цінними паперами. Такий облік ведеться за окремими видами цінних паперів (у тому числі за вексями) наростаючим підсумком протягом звітного року.

У податковому обліку номінальна вартість взятих на облік, але не оплачених (не погашених) цінних паперів, які засвідчують відносини позики, а також платіжних документів, емітованих (виданих) боржником на користь (на ім'я) платника податку як забезпечення або підтвердження заборгованості, не змінює податкових зобов'язань, тобто не включається до складу доходів.

У разі видачі (передачі) векселя відповідно до договору у платника податку - покупця припиняються зобов'язання щодо оплати товарів за договором поставки та виникають зобов'язання щодо сплати зобов'язань за векселем. Тобто векселі, отримані, але не оплачені платником податку, або видані, але не оплачені, не змінюють сум податкових зобов'язань з податку на прибуток.

У векселі може бути зазначений один із таких строків платежу:

– при пред'явленні – у цьому випадку вексель пред'являється до оплати протягом одного року з дати його складання і підлягає оплаті в день пред'явлення. При цьому векселедавець може скоротити або збільшити строк пред'явлення векселя або вказати, що вексель не може бути пред'явлений до платежу раніше визначеної дати, наприклад: «По пред'явленню, але не раніше 30 листопада 2022 року»;

– у визначений строк від пред'явлення – у цьому випадку день пред'явлення векселя до оплати фіксується спеціальною відміткою, яку робить векселедавець;

– у визначений строк від дати складання векселя – наводиться конкретна кількість днів, наприклад: «Через 50 днів після складання»;

– на визначену дату – указується конкретний строк платежу, наприклад: «31 грудня 2022 року».

Підставою для здійснення платежу за векселем є факт його пред'явлення для оплати. При цьому сам вексель переходить до векселедавця. Зобов'язання за векселем мають безперечний характер. Векселедавець не може змінити умови виплати або ухилитися від неї.

Якщо векселедавцю було пред'явлено до оплати вексель відповідно до терміну його погашення, а векселедавець не заплатив за нього, то держатель векселя має право вчинити вексельний протест, тобто звернутися до нотаріальної контори за місцем перебування платника, після чого може бути розпочато судове провадження.

Держатель векселя не має права вимагати погашення векселя раніше терміну його погашення.

Кредиторська заборгованість за товари у сумі 1536,0 тис.грн. на кінець 2021 року, включає заборгованість перед ТОВ «Спецшина Україна» 169,3 тис.грн., ТОВ «Техноторг» 149,0 тис.грн., ТОВ «Омега-Автопоставка» 151,7 тис.грн.

Для оформлення векселя підприємству слід придбати вексельні бланки в комерційних банках. При купівлі вексельного бланка крім його вартості

сплачується також і держмитом в розмірі 10 % НМДГ, що становить 1,70 грн. (п. 2 Указу Президента від 02.11.93 р. № 504/93). У бланку необхідно заповнити всі обов'язкові реквізити.

Пропонується для оплати за отриману продукцію здійснити емісію трьох простих короткострокових векселів зі строком платежу через 10 місяців.

Підприємству ТОВ «Спецшина Україна» видати простий вексель на суму 203,16 тис.грн. (у тому числі ПДВ – 33,86 тис.грн.).

Підприємству ТОВ «Техноторг» видати простий вексель на суму 178,8 тис.грн. (у тому числі ПДВ – 29,8 тис.грн.).

Підприємству ТОВ «Омега-Автопоставка» видати простий вексель на суму 182,04 тис.грн. (у тому числі ПДВ – 30,34 тис.грн.).

Операція з одержання товару при оплаті векселем відображається в обліку наступним чином (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Облік векселів на ТОВ «Агротаєрс»

№ п/п	Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерській облік		
			Дт	Кт	Сума, грн.
1	Видано кошти під звіт для придбання бланків векселя співробітнику підприємства (3 шт.)	Видатковий касовий ордер типової форми № КО-1	372	301	41,1 (13,7 x 3)
2	Оприбутковано бланк простого векселя	Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, накладна	209	372	30,0 (10,0 x 3)
3	Відображено вартість бланка на позабалансовому рахунку		08	-	36,0 (12,0 x 3)
4	Сплачено держмитом		949	372	5,10 (1,70 x 3)
5	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	372	6,0 (2,0 x 3)

Продовження табл. 3.8

№ п/п	Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерській облік		
			Дт	Кт	Сума, грн.
6	Отримано товари від ТОВ «Спецшина Україна»	Накладна	281	631	169,3
7	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	631	33,86
8	Видано простий короткостроковий вексель підприємству ТОВ «Спецшина Україна» у рахунок оплати за товар	Вексель, акт приймання-передачі векселя	631	621	203,16
9	Списано на витрати вартість бланків векселів	Бухгалтерська довідка	949	209	30,0
			-	08	36,0
10	Отримано товари від ТОВ «Техноторг»	Накладна	281	631	149,0
11	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	631	29,8
12	Видано простий короткостроковий вексель підприємству ТОВ «Техноторг» у рахунок оплати за товар	Вексель, акт приймання-передачі векселя	631	621	178,8
13	Отримано товари від ТОВ «Омега-Автопоставка»	Накладна	281	631	151,7
14	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	631	30,34
15	Видано простий короткостроковий вексель підприємству ТОВ «Омега-Автопоставка» у рахунок оплати за товар	Вексель, акт приймання-передачі векселя	631	621	182,04

Управління кредиторською заборгованістю шляхом використання вексельної форми розрахунків дозволило знизити поточну кредиторську заборгованість за товари ТОВ «Агротаєрс» на 470,0 тис.грн. Це вплинуло на коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (він зріс до 20,08). Це в свою чергу зменшило термін погашення кредиторської заборгованості на 5 днів.

Також же дозволило підвищити загальну ліквідність підприємства до 1,66 (3240,4 тис.грн./1950,9 тис.грн.). Підвищення коефіцієнту загальної ліквідності підприємства говорить про збільшення можливостей підприємства щодо покриття поточних зобов'язань за рахунок оборотних засобів.

Висновки до розділу 3

1. З метою нейтралізації ризику неприбутковості, покращення фінансової діяльності, підвищення управління фінансовими ресурсами, необхідно постійно аналізувати та прогнозувати показники діяльності підприємства, які мають вплив на формування фінансових результатів.

2. Більшість методів прогнозування базується на використанні історичної інформації, представленій у вигляді часових рядів, тобто рядів динаміки, які впорядковуються за часовою ознакою. Головною ідеєю аналізу часових рядів є побудова тренду на основі минулих даних і наступному екстраполюванні цієї лінії у майбутнє.

3. Для прогнозування показників діяльності в бакалаврській роботі були використані два методи, а саме метод ковзної середньої та метод Хольта.

4. Отримані результати передбачають зростання валового прибутку в 1 кв. 2022 року, а саме при плануванні методом ковзних середніх валовий прибуток збільшиться на 424,13 тис.грн., при планування методом Хольта на 204,48 тис.грн.

5. Кожен з методів прогнозування має певні недоліки, які впливають на точність розрахунків. Результати розрахунків двома методами з врахуванням

існуючих недоліків при прогнозуванні різними методами дозволили визначити, що більш точним методом прогнозування показників діяльності для ТОВ «Агротаєрс» є метод Хольта.

6. Заходи, спрямовані на покращання фінансового стану підприємства, можуть містити в собі: вивчення попиту на продукцію, що випускається, з метою розширення ринку; аналіз складових собівартості продукції і визначення шляхів її зниження; збуту переорієнтації на випуск іншої продукції; виявлення наднормативних запасів матеріальних цінностей для залучення їх в господарський оборот або реалізації; вивчення руху дебіторської заборгованості з метою її зменшення; вивчення можливості одержання довгострокових кредитів; аналіз складових короткострокової дебіторської заборгованості і можливості її зменшення; аналіз складових першочергових платежів із прибутку з метою недопущення нераціональних виплат; контроль за фінансовим станом підприємства і дотриманням виробленої фінансової стратегії.

7. Зміни в кредитній політиці призвели до зростання коефіцієнту кредиторської заборгованості на 4,43 пункти, зменшенню періоду кредиторської заборгованості на 5 днів та підвищенню загальної ліквідності.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши фінансовий стан та спланувавши показники фінансово-господарської діяльності підприємства, можна зробити наступні висновки.

1. Прибуток є економічним підсумком фінансово-господарської діяльності підприємства.

2. Існує велика кількість підходів та методик до фінансового аналізу підприємств. Аналіз існуючих методик фінансового аналізу дозволив виділити 6 груп показників фінансового стану підприємств: майнового стану; ліквідності; фінансової стійкості; ділової активності; прибутковості.

3. В умовах підвищеного впливу ризиків на діяльність підприємств суттєво зростає роль фінансового планування у забезпеченні ефективного та збалансованого функціонування підприємства.

4. У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових завдань, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод.

5. Здійснений аналіз майнового стану ТОВ «Агротаєрс» показав, структура сукупних активів підприємства в 2021 році характеризується значним перевищенням в їх складі частки оборотних активів (99,88%). Підприємство фінансується за рахунок позикових фінансових ресурсів.

6. Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Агротаєрс» свідчить, що протягом 2019-2021 рр. відбулося зниження економічного потенціалу підприємства, погіршення використання активів, оборотних активів, що в свою чергу генерує недостатню кількість грошових засобів для покриття витрат і змушує підприємство до залучення додаткових позикових коштів (кредиторської заборгованості).

7. Аналіз прибутковості ТОВ «Агротаєрс» показав, що в 2021 році підприємство більше отримувало прибутку на 1 грн. доходу (активів, капіталу).

8. Планування показників діяльності, які мають вплив на формування фінансового результату ТОВ «Агротаєрс» було здійснено двома методами, а саме методом Хольта, методом ковзної середньої.

9. Отримані результати за всіма методами передбачають збільшення валового прибутку в прогнозному 1 кварталі 2022 року.

10. За результатами співставлення отриманих помилок прогнозів було визначено, що найменшу середню відносну помилку має метод Хольта, тому він є більш точним методом планування показників діяльності для ТОВ «Агротаєрс».

11. Одержані результати мають прикладну цінність та апробовані на студентській науково-практичній Інтернет-конференції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати». Законодавство України URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99>
2. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз: навч. посіб. Житомир: Рута, 2003. 680 с.
3. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. К.: Знання, 2007, 1072 с.
4. Петраковська О.В. Облік, аналіз і аудит фінансових результатів діяльності банку: автореф. дис. ...канд.екон.наук: 08.00.09 / О.В. Петраковська; Нац.економ.університет імені Вадима Гетьмана. – К., 2009. – 21с.
5. Чебанова М. С. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / М.С. Чебанова, С.С. Василенко. Київ: Академія, 2002. 671 с.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>. – Назва з екрана.
7. Ганін В. І., Логвіненко К.В. Теоретичні аспекти обліку фінансових результатів діяльності підприємства. Облік і фінанси. 2018. № 3. С. 13-18.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 року № 290 (з чинними змінами і доповненнями). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>
9. Курдіяшко Н.П., Маркова Н.М. Проблемні питання обліку формування фінансових результатів суб'єктів малого підприємництва. Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2012. – №2(14). С. 154-160.
10. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. К.: Знання, 2014. 302 с.

11. Собченко (Кінева) Т.С., Гнесь О.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами суб'єктів малого підприємництва. Молодий вчений. 2017. № 10. С. 1054-1059.

12. Сарапіна О. А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2012. Вип. 2. С. 47-58.

13. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 9. С. 92-100.

14. Адамова І. З., Романчук А.Л. Аналіз фінансового стану підприємства: проблемні аспекти та шляхи їх розв'язання. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2011. Вип. 2(1). С. 388-395.

15. Денисенко М.П., Зазимко О.В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. АгроСвіт. 2015. № 10. С. 52-58.

16. Гужавіна І. В. Вдосконалення методики аналізу та визначення фінансового стану підприємства. Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка. 2012. Вип. 20. С. 110-114.

17. Гуменюк О. О. Особливості проведення аналізу фінансового стану підприємства. Інноваційна економіка. 2016. № 7-8. С. 147-152.

18. Коломієць Н. О., Павліченко В.М., Коломієць О.П. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. 2017. Вип. 185. С. 223-230.

19. Левашова К. П. Управління фінансовим станом підприємства: сутність та методи. Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. (2017). URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2017/paper/view/2478>.

20. Яцух О. О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. 2018. Т. 29(68), № 3. С. 173-180.

21. Чекалова Н. Е. Особливості планування діяльності підприємства в умовах невизначеності та ризику. Бізнес-навігатор. 2014. № 2. С. 223-230.

22. Хлевицька Т.Б. Фінансове планування та бюджетування: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2021. 130 с.

23. Хромушина Л.А. Особливості фінансового планування діяльності підприємств малого бізнесу: Глобальні та національні проблеми економіки, МНУ ім. Сухомлинського. №23. 2018. С. 574-578.

24. Мойсеєнко І. Є. Фінансове планування на підприємстві. Фінанси України. 2009. № 9. С. 155–158.

25. Савіна С.С. Формування системи фінансового планування підприємства в умовах невизначеності. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 18. С. 531-537.

26. Нестор О.Ю. Фінансове прогнозування як складова стратегічного фінансового планування суб'єкта господарювання. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2015. Вип.12. Частина 2. С. 170-173.

27. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування. Навч.посіб. / О.Г. Біла. Львів: ком пакт-ЛВ, 2005. 312 с.

28. Конспект лекцій з дисципліни «Прогнозування» (для студентів 3 курсу денної і 4 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» 0501 «Економіка і підприємництво» спеціальності ЕП) / Авт.: Світлична Т.І., Дріль Н.В.; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х: ХНАМГ, 2010. 112 с.

29. Аналіз та прогнозування розвитку підприємства: навчально-методичні матеріали для студентів спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит» / упор.: С.В. Бреус, І.В. Бродюк. К.: КНУТД, 2014. 63 с.

30. Про затвердження положень (стандартів) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] :Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87. – Режим доступу :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99>.

31. Аналіз структури майна та динаміки джерел його формування URL: <https://studfiles.net/preview/5648077/page:8/>

32. Аналіз фінансових звітів URL : http://www.vuzlib.su/fm_P/10-5.htm

33. Аналіз активів і пасивів підприємства URL: http://lubbook.org/book_248_glava_65_11.2._Anal%D1%96z_aktiv%D1%96v_%D1%96_pasi.html

34. Рзаєва Т. Г. Економічний аналіз: навч. Посібник. Хмельницький: ХНУ, 2003. 198 с.

35. Лисун І.Ю. Економічна суть ліквідності та платоспроможності. Управління розвитком. 2014. № 3. С. 14-17.

36. Олександренко І.В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 6. С. 419-426.

37. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посібник [для самот. вивч. дисципліни]. Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. - 3-тє вид., виправл. і доп. К. : Знання-Прес, 2009. 299 с.

38. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Либідь, 2002. 384 с.

39. Гапак Н.М., Капштан С.А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Економіка. 2014. Вип. 1. С. 191-196.

40. Аналіз фінансової стійкості підприємства балансу. URL : http://studopedia.su/20_34571_analiz-finansovoi-stiykosti-pidpriiemstva.html

41. Бобирь О.І. Крутас О.І. Оцінка ділової активності. URL: http://www.confcontact.com/2013-alyans-nauk/ek1_bobir.htm

42. Показники ділової активності підприємств. URL : http://pidruchniki.com/1854051657684/statistika/pokazniki_dilovoyi_aktivnosti_pidpriyemstv

43. Кононенко О., Маханько О. Аналіз фінансової звітності. 4-те., перероб. і доп. Х.: Фактор, 2006. 99 с.

44. Соляник Л.Г. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації до практичних занять для студентів освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань «Управління та адміністрування» напряму підготовки 072 Фінанси, банківська справа та страхування). Д. : НГУ, 2017. 46 с.

45. Клементьєва О.Ю. Фінансовий стан підприємства та його прогнозування : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / О. Ю. Клементьєва; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". К., 2008. - 20 с.

46. Присенко Г. В. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. посіб. / Г.В. Присенко, Є.І. Равікович. - К.: КНЕУ, 2005. 378 с.

47. Зоді Річард Ю. та ін. Бюджетування результативності (Бюджетний процес та результативність використання бюджетних коштів) / Річард Ю.Зоді, Скот Лоуренс, Дональд П. Лейсі. – Інститут державного управління, Політехнічний інститут і Університет штату Вірджинія, 1987. 147 с.

48. Цыгичко В.Н. Прогнозирование социально-экономических процессов. М: Финансы и статистика, 1986. 207 с.

49. Кондіус І.С. Конспект лекцій з дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом 6.030502 «Економічна кібернетика». Севастополь.: СІБС, 2012. 155с.

50. Орлова И.В., Половников В.А. Экономико-математические методы и модели: компьютерное моделирование: Учеб. пособие. М.: Вузовский учебник, 2007. 365 с.

51. Батурин А. Прогноз по методу експоненциального сглаживання Хольта.
URL: <https://4analytics.ru/prognozirovanie/prognoz-po-metodu-eksponencialnogo-sglajvaniya-xolta.html>

52. Кравченко О.О., Кутя Н.В. Прогнозування прибутку підприємства в умовах нестабільної економіки. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2017. №1(1). С. 7-11.

53. Долгіх А. О., Білобородько О.І., Байбуз О.Г. Знаходження оптимальних значень параметрів адаптивних моделей прогнозування часових рядів з використанням генетичного алгоритму. Актуальні проблеми автоматизації та інформаційних технологій. 2016. Т. 20. С. 11-22.

54. Морохович В. С. Економіко-математичне моделювання туристичних потоків Закарпатської області. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. 2017. Вип. 1(2). С. 143-146.

55. Ніколаєнко Д.В. Удосконалення системи прогнозування показників фінансового стану територіально-розподіленої компанії Економіка. Управління. Інновації. 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_2_54.

56. Грачова Р. Як визначити реальний фінансово-майновий стан свого підприємства. Дебет-Кредит. 2000. № 34. С. 18–27.

57. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. М., 2006. С. 374.

58. Бланк І. А. Основи фінансового менеджменту. К., 1999. 512 с.

ДОДАТОК А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
		2020	01	01
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АГРОТАЄРС"				
Територія <u>ДНІПРОПЕТРОВСЬКА</u>	за ЄДРПОУ	39737842		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОАТУУ	1210137800		
Вид економічної діяльності <u>Оптова торгівля деталями та приладами для автотранспортних засобів</u>	за КОПФГ	240		
Середня кількість працівників, осіб <u>2</u>	за КВЕД	45.31		
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Адреса, телефон <u>вулиця РОБОЧА, буд. 23В, м. ДНІПРОПЕТРОВСЬК, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 49000</u>		0567703280		

1.Баланс на 31 грудня 2019 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	7,4	6,2
Основні засоби :	1010	-	-
первісна вартість	1011	20,8	-
знос	1012	(20,8)	(-)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	7,4	6,2
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	208,3	153,5
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 240,6	1 541,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	23,7	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	-	-
Витрати майбутніх періодів	1170	2,4	5,1
Інші оборотні активи	1190	122,0	123,2
Усього за розділом II	1195	1 597,0	1 822,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 604,4	1 829,0

Продовження дод. А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3,0	3,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподлений прибуток (непокритий збиток)	1420	534,1	605,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	537,1	608,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	86,6	99,9
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	568,0	587,6
розрахунками з бюджетом	1620	14,5	28,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	14,5	15,6
розрахунками зі страхування	1625	-	1,4
розрахунками з оплати праці	1630	-	5,5
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	398,2	498,0
Усього за розділом III	1695	1 067,3	1 220,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	1 604,4	1 829,0

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2019 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 423,7	9 324,6
Інші операційні доходи	2120	13,2	18,1
Інші доходи	2240	40,0	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	8 476,9	9 342,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(7 247,5)	(8 033,3)
Інші операційні витрати	2180	(1 142,3)	(1 210,6)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(8 389,8)	(9 243,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	87,1	98,8
Податок на прибуток	2300	(15,7)	(17,8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	71,4	81,0

Керівник _____

(підпис)

Сорокін Денис Русланович _____

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____

(підпис)

Сорокін Денис Русланович _____

(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АГРОТАЄРС"	за ЄДРПОУ	2021	01	01
Територія <u>ДНІПРОПЕТРОВСЬКА</u>	за КОАТУУ	39737842		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	1210137800		
Вид економічної діяльності <u>Оптова торгівля деталями та приладами для автотранспортних засобів</u>	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, осіб <u>2</u>		45.31		
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Адреса, телефон <u>вулиця РОБОЧА, буд. 23В, м. ДНІПРОПЕТРОВСЬК, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 49000</u>		0567703280		

I.Баланс на 31 грудня 2020 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	6,2	-
Основні засоби :	1010	-	5,1
первісна вартість	1011	-	6,2
знос	1012	(-)	(1,1)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	6,2	5,1
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	153,5	369,8
у тому числі готова продукція	1103	-	369,8
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 541,0	643,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	0,2
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	4,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	-	27,5
Витрати майбутніх періодів	1170	5,1	3,4
Інші оборотні активи	1190	123,2	180,4
Усього за розділом II	1195	1 822,8	1 229,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 829,0	1 234,9

Продовження дод. А

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3,0	3,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	605,5	694,1
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	608,5	697,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	99,9	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	587,6	433,3
розрахунками з бюджетом	1620	28,1	24,2
у тому числі з податку на прибуток	1621	15,6	19,3
розрахунками зі страхування	1625	1,4	-
розрахунками з оплати праці	1630	5,5	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	498,0	80,3
Усього за розділом III	1695	1 220,5	537,8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	1 829,0	1 234,9

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 392,4	8 423,7
Інші операційні доходи	2120	25,9	13,2
Інші доходи	2240	-	40,0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	6 418,3	8 476,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5 724,4)	(7 247,5)
Інші операційні витрати	2180	(585,9)	(1 142,3)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(6 310,3)	(8 389,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	108,0	87,1
Податок на прибуток	2300	(19,4)	(15,7)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	88,6	71,4

Керівник

(підпис)

Сорокін Денис Русланович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Сорокін Денис Русланович

(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АГРОТАЄРС"	за ЄДРНОУ	2022	01	01
Територія <u>ДНІПРОПЕТРОВСЬКА</u>	за КАТОТТГ ¹	39737842		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	UA12020010010757287		
Вид економічної діяльності <u>Оптова торгівля деталями та приладами для автотранспортних засобів</u>	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, осіб <u>2</u>		45.31		
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Адреса, телефон <u>вулиця РОБОЧА, буд. 23В, м. ДНІПРОПЕТРОВСЬК, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 49000</u>		0955198991		

1.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
			На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	
Первісна вартість	1001	-	-	
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби :	1010	5,1	3,8	
первісна вартість	1011	6,2	6,2	
знос	1012	(1,1)	(2,4)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	5,1	3,8	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	369,8	1 313,5	
у тому числі готова продукція	1103	369,8	1 311,4	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	643,8	942,4	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0,2	139,8	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4,7	360,6	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	27,5	316,2	
Витрати майбутніх періодів	1170	3,4	1,4	
Інші оборотні активи	1190	180,4	166,5	
Усього за розділом II	1195	1 229,8	3 240,4	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	1 234,9	3 244,2	

Продовження дод. А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3,0	3,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	694,1	820,3
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	697,1	823,3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	433,3	1 536,0
розрахунками з бюджетом	1620	24,2	134,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	19,3	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	80,3	750,5
Усього за розділом III	1695	537,8	2 420,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	1 234,9	3 244,2

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	18 426,7	6 392,4
Інші операційні доходи	2120	3,9	25,9
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	18 430,6	6 418,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(16 649,3)	(5 724,4)
Інші операційні витрати	2180	(1 477,3)	(585,9)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(18 126,6)	(6 310,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	304,0	108,0
Податок на прибуток	2300	(54,7)	(19,4)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	249,3	88,6

*ЕП Сорокін
Денис
Русланович*

Керівник _____ (підпис)

Сорокін Денис Русланович
_____
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____ (підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

№ _____ від «___» _____ 202 р

Ректорові

НТУ «Дніпровська політехніка»

проф. Олександрю АЗЮКОВСЬКОМУ

ЗАМОВЛЕННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-18-1 фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Олександрівій Олександрі Олександрівні виконати кваліфікаційну роботу на тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «АГРОТАЄРС»)» з використанням обліково-економічної інформації підприємства.

Тема роботи є актуальною для даного підприємства тому, що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми підприємства і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності його діяльності.

Фінансово-економічна інформація ТОВ «АГРОТАЄРС», передана для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

Технічний директор
ТОВ «АГРОТАЄРС»

Денис СОРОКІН

№ _____ от « ____ » _____ 2022 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «АГРОТАЄРС»))» Олександрової Олександрівни

У системі управління підприємствами обґрунтування фінансових показників, здійснених фінансових операцій і результативність багатьох управлінських рішень досягається з урахуванням результатів фінансового прогнозування та планування.

Теоретичне значення результатів роботи полягає у визначенні специфічних ознак фінансового планування та прогнозування та дослідженні їх методів.

Практична цінність висновків полягає у визначенні найбільш точного методу планування валового прибутку із запропонованих методів в роботі.

За результатами планування валового прибутку було визначено, найбільш точний метод планування для ТОВ «АГРОТАЄРС».

Пропозиції дипломної роботи щодо планування фінансових показників ТОВ «АГРОТАЄРС» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Кваліфікаційна робота за обраною темою рекомендується до захисту з оцінкою «відмінно».

Технічний директор
ТОВ «АГРОТАЄРС»

Денис СОРОКІН

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-18-1 Олександрової Олександри Олександрівни на тему «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «АГРОТАЄРС»)» представленої для присвоєння ступня «бакалавр» кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Мета дипломної роботи - визначення та обґрунтування найкращого методу планування фінансових показників підприємства.
  2. Обрана тема актуальна через те, що при відсутності планових розрахунків фінансових показників, підприємство не може оперативного контролювати свої доходи і видатки та своєчасно приймати необхідні рішення.
  3. Тема дипломної роботи безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – формування фінансових результатів та планування фінансових показників підприємств.
  4. Задачі дипломної роботи відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.
  5. Автором визначено найкращий метод планування фінансових показників діяльності для досліджуемого підприємства.
  6. Робота з керівником кваліфікаційної роботи вважається доброю. Практичне значення результатів дипломної роботи полягає у рекомендаціях щодо найкращого з розглянутих методів планування фінансових показників, які можуть бути застосовані у подальшій діяльності ТОВ «Агротаєрс».
  7. Самостійність виконання завдань дипломної роботи хороша.
  8. Виконання презентації. Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи.
  9. Дотримання стандартів. Оформлення пояснювальної записки виконано у відповідності зі стандартами ЄСКД.
  10. Робота Олександрової О.О. виконана на замовлення підприємства та отримала позитивну оцінку його керівництва.
- Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Олександрової Олександри Олександрівни рекомендується до захисту з оцінкою 80 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра
к.е.н., доц. кафедри ЕА і Ф

Цуркан І.М.